

MİLLİ MÜCADELE ANILARI ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ -I-

Bülent ÇUKUROVA

Toplumsal ilerlemenin temelini, edinilmiş becerilerin, kuşaklar arasında aktarılması oluşturur¹. Bireyin bilinçaltında varolan ölümsüzlük arzusu, unutulmama isteği, yaşam deneyimlerinin sosyal platforma taşınması ve gelecek kuşaklara taşınmasıyla yaşama geçer. Anılar, gelecekte varlığını sürdürmek isteyen bireyin, özel veya toplumsal yaşantısının bir kesitini kamuya maletmesidir.

Anı yazılarında yazarların ana kaygısı, kendilerini değil yaşadıklarını anlatmaktır². Anıların, yazılma nedenleri arasında, unutulmamak, kaybolmasından korkulan bir gerçeği tarihe, topluma aktarmak, birlikte yaşadığı kişilere hayranlığını bildirmek, bir tür günah çıkartmak, gelecek kuşaklara ders vermek, siyasal hasımlarını kötülemek veya kendini savunmak sayılabilir³. Bununla birlikte, genelde anı yazarları, kendi hoşlarına gidecek, kendilerini toplum gözünde yüceltecek olay ve olgulardan söz ederek, yazdıklarının veya anlattıklarının bir itiraflar dizisi olmamasına özen gösterirler⁴.

XIX. yüzyıldan itibaren, anı türü eserler yayınlanmaya başlanmış, 1908'den sonra yayınlanan anı sayısında hızlı bir artış olmuştur⁵. İmparatorluğun içinde bulunduğu modernleşme süreci, yönetimde sık meydana gelen değişimler, savaşlar, güç çevreleri ile ilişkiler, gelecekteki ilişkilerin yazılan anılardan olumlu ya da olumsuz etkilenebileceği düşüncesi, hızlı gelişen olay ve olgulara adaptasyon zorluğu çeken bireyleri, uygulamaları konusunda kendini savunmaya, aklamaya yöneltmiştir. Ayrıca şahısların

1. E.H. Carr, *Tarih Nedir*, Birikin Yay., İstanbul 1980, s. 252.

2. Emin Özdemir, Anı ve Anı Dilimiz Üzerine, *Türk Dili XXV/246* (1.3.1972), 378.

3. İbrahim Olgun, Anı Türü ve Türk Edebiyatında Anı. *Türk Dili XXV/246* (1.3.1972), 405.

4. Salah Birsal, Anı Üzerine, *Türk Dili XXV/246* (1.3.1972), 377.

5. Mübahat Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, Kubbealtı Neşr., İstanbul 1991, s. 24; Özdemir, *A.g.m.*, s. 401.

eğitim durumları, yetenekleri, algılama güçleri, olaylara bakış açıları, kültür düzeylerindeki farklılık, ile toplum içinde yaygın düşünceler ve toplumun kültür düzeyi de olayların farklı aktarılmalarına neden olabilecek uygun zemini hazırlamaktadır⁶. Tüm bu özellikleri, birincil kaynak olarak anıların içtenlik ve güvenilirliğine şüphe düşürmektedir.

Bu nedenlerle, anılara metodik bir şüphe ile yaklaşmak, dönemini kapsayan diğer anılarla, belgelerle, basınla karşılaştırmak, yazılanları doğrulamak zorunludur⁷. Collingwood, anıların kanıtla güçlendiğini, tarihsel bilgi taşıyabileceğini belirterek, tanıklığı şu şekilde açıklamaktadır: “...Tanıklığın hiçbir zaman kabul edilmemesi gerektiğini bir an bile ima etmiyorum. Hergünkü kılın yaşamımızda, hem çok bilgili hem doğru sözlü olduklarına inanarak, kimi kez de bu inanç için gerekçeler bularak, başka insanların bize sunduğu bilgiyi sürekli ve haklı olarak kabul ederiz. Üzerinde durmuyorsam da, belki kimi anı durumlarında olduğu gibi, böyle tanıklığı kabul edişimizin salt inancın ötesine geçebileceği ve bilgi adını hak edebileceği durumların olabileceğini bile yadsımıyorum. Üzerinde durduğum şey, hiçbir zaman bilimsel bilgi olamayacağı için, bunun hiçbir zaman tarihsel bilgi olamayacağıdır. Bilimsel bilgi değildir, çünkü dayandığı temellere başvurularak doğruluğu gösterilemez. Böyle temeller varoldu mu, durum artık bir tanıklık durumu değildir. Tanıklık kanıtla güçlendirildiğinde, onu kabul edişimiz artık o tanıklığı kabul etmemiz değildir; kanıta dayalı birşeyin evetlenişi, yani tarihsel bilgidir...”⁸.

Bu çalışmada, süre sınırlandırılması yapılarak, Mondros Mudanya Ateşkesleri arasındaki zaman dilimine ait anılar değerlendirmeye alınmıştır. Kütüphane ve arşivlerde bulunan, yayınlanmamış anıların da bibliyografyaya alınmasına özen gösterilmiştir⁹.

6. A. Zeki Velidi Togan, *Tarihte Usul*, 3. bsk., Enderun Ktb., İstanbul 1981, s. 36-37.

7. Cavit Orhan Tütengil, *Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod*, Ayko Yay., İstanbul 1981, s. 67; Kütükoğlu, *A.g.e.*, s. 24-35.

8. R.G. Collingwood, *Tarih Tasarımı*, Çev. Kurtuluş Dinçer, Ara Yay., İstanbul 1990, s. 252-253.

9. Kısaltmalar: Anl.: Anlatan; Arş.: Arşivi; ATASE: Askeri Tarih Stratejik Etüd Başkanlığı; A.Ü.: Ankara Üniversitesi; Bak.: Bakanlığı; Bas.: Basımevi, basımı; bk.: bakınız; Bank.: Bankası; bsk.: baskı; Bşk.: Başkanlığı; BTDD: Belgelerle Türk Tarihi Dergisi; Cen.: Cemiyeti; CT: Canlı Tarihler, Çev.: Çeviren; D.: Dosya; DB: Dün ve Bugün; deft.: defter; Der.: Derleyen; Dl.: Dolap; Enst.: Enstitüsü; E.U.: Erkan-ı Umumiye; F.: Fihrist; GKD: Gaziantep Kültür Dergisi; Gnkur.Bşk.: Genelkurmay Başkanlığı; Gz.: Göz; Haz.: Hazırlayan; HMGD: Harp Malulü Gaziler Dergisi; HTM: Hayat Tarih Mecmuası;

BİBLİYOGRAFYA

- A. Şevket¹⁰, *İstiklal Harbinde*, 38. *Alayla Samsun'dan İzmir'e*, Askeri Matb., İstanbul 1941 (121 sayılı Askeri Mecmua tarih kısmı).
- Abadie, M., *Türk Verdün'ü Gaziyıntap, Ayıntabın Dört Muhasarası*, Çev. Necmeddin, Matbaa-i Askeriye, İstanbul 1339¹¹.
- Abaloğlu, Yunus Nadi, *Ali Galip Hadisesi, Bab-ı Ali'nin Milli Hareketi Dağıtmak ve Mustafa Kemal'i Tenkil Etmek Teşebbüsü*, Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955.
- , *Ankara'nın İlk Günleri*, Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955.
- , *Birinci Büyük Millet Meclisi'nin Açılışı ve İsyanlar*, Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955.
- , *Çerkes Ethem Kuvvetlerinin İhaneti*, Sel Yay., İstanbul 1955.
- , *Mustafa Kemal Paşa Samsun'da*, Sel Yay., İstanbul 1955.
- Abbott, George Frederick, *Under the Turk in Constantinople*, Macmillian, London 1920.
- Açıksözcü Hüsnü, *İstiklal Harbinde Kastamonu*, Vilayet Bas., Kastamonu 1933.
- Adivar, Halide Edip, Röp. Edibe Dolu, *HTM II/10* (Kasım 1968) 64-66.
- , *A Woman Soldier at the Front*, *Asia* 28 (September 1928) 700-707, 742-752.
- , *Memoirs*, John Murray, London 1926¹².
- , *My Share in the Turkish Ordeal*, *Asia* 28 (June 1928) 437-443, 509-515.
- , *Poor Turks, Poor Greeks, Poor World*, *Asia* 28 (August 1928) 638-645, 654-661.
- , *Türk'ün Ateşle İmtahanı*, Çan Yay., Kutulmuş Matb., İstanbul 1962¹³.
- Ağaoğlu, Samet, *Aşına Yüzler*, Ağaoğlu Yay., İstanbul 1965.
- , *Babamın Arkadaşları*, İstanbul 1958¹⁴.
- , *Türk Jandarkı*, *TH II/13* (Kasım 1951) 773.
- Ağaoğlu, Süreyya, *Bir Ömür Böyle Geçti*, İshak Bas., İstanbul 1975.
- Ahmed, *Türk İstiklal Harbinin Başında Milli Mücadele*, Büyük Erkan-ı Harbiye Reisliği Matb., Ankara 1928.

K.: Klasör; KM: Kuvayı Milliye; KMD: Kuvayı Milliye Dergisi; KMR: Kuva-yı Milliye Ruhı; ks.: kısım; Ktb.: Kitabevi; K.K.K.: Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Ktph.: Kütüphanesi; Matb.: Matbaa, matbaası; Neşr.: Neşriyatı; no: numarı; RA: Resimli Ay; Röp.: Röportaj; RTM: Resimli Tarih Mecmuası; s.: Sayfa; SBFĐ: Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi (İstanbul); Şb.: Şube; TD: Tarih Dergisi; TH: Tarih Hazinesi; TİTE: A.Ü. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü; TK: Tarih Konuşuyor; TKS: Türk Kurtuluş Savaşı; Trnsk.: Transkripsiyon; TS: Tarihin Sesi; T.T.K.: Türk Tarih Kurumu; vd.: ve devamı; Yay.: Yayını, yayınları; YBT: Yıllar Boyu Tarih; Yİ: Yeni İstanbul; YS: Yeni Sabah; YT: Yakın Tarihimiz.

10. Yedek tğm.

11. 2. bsk., *Mürüvvet Matb.*, Gaziantep 1959.

12. *Memoirs of Halide Edib*, Arno Press, New York 1972.

13. *the Turkish Ordeal*, New York 1928.

14. 2. bsk., Nebioğlu Yay., İstanbul 1959; 3. bsk., İstanbul 1969. Ağaoğlu'nun eserleri özellikle biyografik bilgi açısından önemlidir.

- , *Birinci İnönü Muharebesinin İyüzü*, Büyük Erkan-ı Harbiye Reisliği Matb., Ankara 1930.
- Ahmet Rasim, *Dünkü İstanbul'da Hovardalık, Fuş-ı Atik*, Arba Yay., İstanbul 1987.
- , Zaferden Sonraki Ankara'da Gazi Paşa ile Nasıl Karşılaştım, *DB I/7* (16 Aralık 1955) 10-11, 34.
- Akalın, Müslim, *Milli Mücadele'de Urfa*, Özlem Yay., 1985¹⁵.
- Aker, M. Şefik, *İstiklal Harbi'nde (Büyük Harbin Mütarekesinden 336 (920) Senesi Sonuna Kadar) 57. Tümen ve Aydın Milli Cidali*, Askeri Matb., İstanbul 1937¹⁶.
- Akgöl, Eyüp Sabri, *Bir Esirin Hatıraları, Gaziantep'te İngiliz Tecavüzünün Başlangıcı ve Mısır'da Türk Üserasına Yapılan Zulüm ve İşkenceler*, Öğüt Matb., Ankara 1338.
- Akgün, İzmir'in Kurtuluşu, 9 Eylül 1338 (İkinci Süvari Kolordusunun Saha-i Harekati Takib Edilmiştir), Jandarma Matb., Ankara 1341.
- Akmansu, Halit, Trikups Nasıl Teslim Oldu? *YT III/28* (6 Eylül 1962) 35-37.
- Akozan, Mehmet Sıtkı, *Oğlumun Defteri (Kurtuluş Günleri)*, Evkaf Matb., İstanbul 1339.
- Aksoley, İhsan, İstanbul'da Milli Mücadele, *HTM II/8* (Eylül 1969) 23-27; Moltke Grubu'nun Faaliyeti, *II/9* (Ekim 1969) 24-31; Anadolu'ya Kaçanlar *II/10* (Kasım 1969) 79-86; Telsiz Faaliyetleri *II/11* (Aralık 1969) 72-79; Bir Zonguldak Seyahati *II/12* (Ocak 1970) 78-84; Ankara'ya Dönüyorum *I/1* (Şubat 1970) 78-81.
- Aksoy, Ömer Asım, 37 Yıl Sonra -Milli Mücadele Günlerinden ve Kurtuluş Yıldönümlerinden- Birkaç Hatıra, *GKD II/14* (10.12.1958) 9-11.
- Akverdi, Naci, *Garp Cephesi Hatıraları*, TİTE Arş., K. 23, F. 3008¹⁷.
- Albatı, Eşref, Hatıraları, *CT XII*, Türkiye Yay., İstanbul 1945.
- Albayoğlu, Besim-Mucurlu, Ahmet, Kar Boğazı Savaşı, *KM 3* (Temmuz 1951) 16-17.
- Alıçlı, Sırrı, Anadolu Yolunda İki Tıbbiyeli, *YT II/26* (Ağustos 1962) 405-406.
- , Mücahitler Arasında Bir Tıbbiyeli, *YT III/39* (Kasım 1962) 406-407.
- Ali Baba (Havzalı), Anadolu'ya Ayakk Basan Mustafa Kemal, *DB II/29* (18 Mayıs 1956) 4-5, 26.
- Ali Kemal Nasıl Linç Edilmişti? *DB II/28* (11 Mayıs 1956) 23-24, 27; *II/29* (18 Mayıs 1956) 23; *II/30* (25 Mayıs 1956) 23-24; *II/31* (1 Haziran 1956) 25-26; *II/32* (15 Haziran 1956) 20; *II/33* (22 Haziran 1956) 25-26; *II/34* (29 Haziran 1956) 26; *II/35* (6 Temmuz 1956) 26; *II/36* (13 Temmuz 1956) 25, 27.
- Ali Metin Çavuş, Milli Mücadelenin Yazılmamış Destanı, Adım Adım Erzurum'dan Cumhuriyet'e Mustafa Kemal, *Adalet* 1.11-20.12.1966.
- Ali Münif Bey'in Hatıraları, *HTM II/1* (1 Şubat 1970) 67-71¹⁸.
- Ali Saib, *Kilikya Faciaları ve Urfa'nın Kurtuluş Mücadeleleri*, Ankara 1340.
- Alkor, Muharrem (Anlatan), *Hrisantos'u Ben Öldürdüm*, Nebioğlu Yay., İstanbul 1952.

15. eserin sonunda orijinal belgeler bulunmaktadır.

16. 104-106 no.lı *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı.

17. Basılmamıştır.

18. İttihat ve Terakki'nin kuruluşu anıları için bk. *HTM II/8* (1 Eylül 1969) s. 4-12.

- Alp, Nihad, Akbaş Cephaneliği Baskını, *RTM VI/66* (Haziran 1955) 3886-3888.
- Altay, Fahreddin, *Büyük Taarruzda Süvari Kolordumuz, Türk Kurtuluş Savaşı (BTDD Yay., Menteş Bas., İstanbul 1968)* 99-138.
- , *Görüp Geçirdiklerim, 10 Yıl Savaş (1912-1922) ve Sonrası*, İnsel Yay., İstanbul 1970.
- , İzmir Faciasının Muhakemesi, *Belleten XXIII/89* (1959) 137-156.
- , *Les Operations du Corps de Cavaliere Turc Pendant la Guerre d'Independence Traduction et Notes du Commandant L'archer*, Paris 1926.
- , *Türkiye İstiklal Muharebatında Süvari Kolordusunun Harekatı*, Vilayet Matb., Konya 1341¹⁹.
- Altay, Mustafa, *İstiklal Harbi Hatıralarım*, Yeni Kitap Bas., Konya 1952-1953.
- Altı General Başkumandanlık Meydan Savaşı'nı Anlatıyor, Röp. Vural Sözer, *HTM II/7* (1965) Gündüz, Asım, Savaşın Stratejik Önemi (7-8); Altay, Fahreddin, Büyük Taarruz'da Türk Süvarisi (9-10); Gürman, Nafiz, Bursa'nın Kurtuluşu (10-11); İskora, M. Mazlum, Düşmanın Zulmü (11-12); Belen, Fahri, Çetin Savaşlar (12-15); Çalbatır, Seyfettin, İzmir'in İşgali (15-16).
- Altuğ, Kurtul, Celal Bayar Anlatıyor, Kritik Olayların Perde Arkası, *Tercüman* 7.9.1986-15.9.1986²⁰.
- Ambelas, Timoleondos, *Yeni Onbinlerin İnişi*, Çev. E. Çobanoğlu, Askeri Matb., İstanbul 1943.
- Andre, *Felakete Doğru*, Çev. Hüseyin Rahmi, Askeri Matb., İstanbul 1932.
- Apak, Rahmi, *İstiklal Savaşı'nda Garp Cephesi Nasıl Kuruldu?* Güven Bas., İstanbul 1942.
- , *Yetmişlik Bir Subayın Hatıraları*, E.U. Personel Bşk. Yay., E.U. Bas., Ankara 1957²¹.
- Aralov, S.İ., *Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Anıları*, Çev. Hasan Ali Ediz, Feryal Matb., Ankara 1985²².
- Aras, Kazım, *İstiklal Savaşı'nda Kocaeli Bölgesindeki Harekat*, Askeri Matb., İstanbul 1936²³.
- Araz, Suat, *Bir Galatasaraylı'nın Hatıraları*, İzmir 1959.
- Arıburnu, Kemal, *Atatürk'ten Anılar*, Türkiye İş Bank., Yay., Tisa Matb.²⁴.
- Arıgan, Ökkeş, Yüreğir-Tabaklar Savaşı, *KM 6* (Ocak 1952) 12-13, 18.
- Arıkoğlu, Damar, Birinci Meclisten Notlar, *YT I/7* (12 Nisan 1962) 202-203.
- , *Hatıralarım (Milli Mücadele)*, Tan Matb., İstanbul 1961.

19. *İstiklal Harbinde Süvari Kolordusu*, 2. bsk., İnsel Kitabevi, İstanbul 1949.

20. 14-15.9 tarihli anılar Kurtuluş Savaşı'na ait değildir.

21. Anıların 192-266. sayfaları Kurtuluş Savaşı'na aittir. 2. bsk., T.T.K. Bas., Ankara 1988.

22. *Vospominaniya Sovetskogo Diplomata*, Moskova 1960.

23. 102 no.lı *Askeri Mecmua* Tarih kısmı.

24. Çeşitli anılar biraraya getirilmiştir.

- Armstrong, Harold, *Turkey in Travail*, John Lane, London 1925.
- Arvas, İbrahim, *Tarihi Hakikatler*, Yargıçoğlu Matb., Ankara 1964²⁵.
- Asarkaya, Halis, *Ulusal Savaşta Tokat*, Tokat Bas., Tokat 1936.
- Atadan, Makbule, *Ağabeyim Mustafa Kemal*, Haz. Şemsi Belli, Ankara 1959²⁶.
- Atak, Sadık, *Bir Komutan'dan Anılar*, Orgeneral Yakup Şevki, Ayyıldız Matb., Ankara 1977.
- Atalay, Besim, Ankara'da Bocaladığımız Günler, *YT II/2* (8 Mart 1962) 33-34.
- , İlk Büyük Millet Meclisi'ne Nasıl İltihak Etmişim? *DB II/34* (29 Haziran 1956) 12-13.
- , İlk Mecliste Geri Fikirlilerle Mücadelelerim, Haz. Tunç Ömürer, *DB II/35* (6 Temmuz 1956) 12-13.
- , İlk Meclisten Hatıralar, *YT II/21* (19 Temmuz 1962) 250.
- , Kırk Yıl Önceki Ankara, *YT I/3* (15 Mart 1962) 65-66.
- , Uşak'ta Milli Hareket, *YT II/20* (12 Temmuz 1962) 205-207.
- Atatürk, Mustafa Kemal, Büyük Taarruz ve Zafer, *TKS* (1968) 9-32.
- , *Nutuk*, Ankara 1927.
- Atay, Falih Rıfki, Atatürk Büyük Devrimciydi, *HTM II/10* (1 Kasım 1970) 35-40.
- , *Atatürk'ün Bana Anlattıkları*, Sel Yay., İstanbul 1955²⁷.
- , *Atatürk'ün Hatıraları (1914-1919)*, Türkiye İş Bank. Yay., Ankara 1965²⁸.
- , *Batış Yılları*, Dünya Yay., Ekin Bas., İstanbul 1963²⁹.
- , *Çankara, Atatürk'ün Doğumundan Ölümüne Kadar (1881-1938)*, Doğan Kardeş Matb., İstanbul 1969.
- , *Mustafa Kemal'in Mütareke Defteri*, Sel Yay., İstanbul 1955.
- , *Niçin Kurtulmamak*, Varlık Yay., İstanbul 1953.
- , Zavalı Enver Paşa ve Nankör Millet, *TD I/2* (1 Mayıs 1950) 81-83.
- Aydemir, Şevket Süreyya, Son Osmanlı Paşası Halil Paşa'nın Hatıraları, *Akşam*, 10.10-29.12.1967.
- Aydın, Hüseyin, *Acı Hatıralar*, Sinan Matb., İstanbul 1965³⁰.

25. Milli Mücadele (27-40), Van mebusluğu, Terakkiperver Fırka'nın Kuruluşu (40 vd.).

26. Yer yer Kurtuluş Savaşı'na ilişkin anıları da kapsamaktadır.

27. 89-127. sayfalar Mütareke'den Atatürk'ün Samsun'a çıkışına kadar olan anıları içermektedir.

28. 81-125. sayfalar Atatürk'ün İstanbul'a gelişi ile 19.5.1919 arası döneme ilişkindir.

29. Osmanlı'nın son dönemi ele alınmakla, Milli Mücadele'nin başlangıcından da söz edilmektedir.

30. Eserin 46-84. sayfaları Kurtuluş Savaşı anıları olup, 1920-1922 yılları arasında Yunanlıların, işgal ettikleri Trakya'da giriştikleri tedhiş ve yıldırma hareketini içermektedir.

- Aygün, Tahsin, *Alemdar Geliyor, İstiklal Savaşı'nın Deniz Kahramanlıkları*, Ayyıldız Matb., Ankara 1962.
- Aykut, Fahri, *İstiklal Savaşı'nda IV. Kolordu*, Askeri Matb., Ankara 1935³¹.
- Ayni, Mehmet Ali, Hatıraları, *CT II* (1945) 7-88.
- Azan, Paul, *Franchet d'Esperey*, Paris 1949.
- Bağdatlıoğlu, Adil, *Uzunluk (İstiklal Harbinde Maraş)*, Ülkü Bas., İstanbul 1942.
- Balikesir, Kemal, Milli Mücadele'de Soma Cephesi, *KMR* (Bandırma-Aylık gazete) 1.4.1968.
- Bali, Zeki, *Yaratılan Mucize*, Yeni Matb., Ankara 1957³².
- Balkan, Fuat, Fuat Balkan'ın Hatıraları, *YT III/27* (30.8.1962) 10-11; *III/28* (6.9.1961) 40-42; *III/29* (13.9.1962) 73-74; *III/30* (20.9.1962) 103-104; *III/31* (27.9.1962) 133-134; *III/32* (4.10.1962) 171-173; *III/33* (11.10.1962) 213-215; *III/34* (18.10.1962) 237-239; *III/35* (25.10.1962) 267-268; *III/36* (1.11.1962) 299-301; *III/37* (8.11.1962) 340-341; *III/38* (15.11.1962) 357-359; *III/39* (22.11.1962) 394-395; *IV/40* (29.11.1962) 13-15; *IV/41* (6.12.1962) 56-57; *IV/42* (13.12.1962) 70-72; *IV/43* (20.12.1962) 105-107; *IV/44* (27.12.1962) 139-141; *IV/45* (3.1.1963) 172-173; *IV/46* (10.1.1963) 205-207; *IV/48* (24.1.1963) 268-271; *IV/49* (31.1.1963) 300-301; *IV/50* (7.2.1963) 332.
- Banarlı, Nihat Sami (Mülakatı yapan), *Yahya Kemal'in Hatıraları*, İstanbul Fetih Cem., Yahya Kemal Enst. Neşr. No. 2, İstanbul 1960.
- Bardakçı, Cemal, Atatürk'ün Ankara'ya İlk Gelişleri, *KMD I/1* (Nisan 1976) 5-7.
- , Atatürk'ün Kuva-yı Milliye Hareketinin Merkezi Yapmak Amacıyla Ankara'ya İlk Gelişi, *YT I/4* (22.3.1962) 105-107.
- , Milli Mücadele'de Ankara'da Partizanlar, *YT II/15* (7.6.1962) 61-62.
- Barlas, Mecit, Antep Harbinde Sıhhat Teşkilatımız, *GKD I/4* (10.2.1958) 19, 21.
- Barlas, Uğur, Dr. Fahri Can'ın Gaziantep Savaşı Hatıraları, *GKD II/17* (10.3.1959) 6, 20.
- Başakıncı, Bedri, Antep'i Düşman Hiçbir Zaman Muhasara Edemezdi, *YT IV/45* (3.1.1963) 184-187.
- Başar, Ahmet Hamdi, Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e, *Barış Dünyası* 50 (Temmuz 1966) 440-447; 51 (Ağustos 1966) 502-510; 52 (Eylül 1966) 566-574; 53 (Ekim 1966) 631-638; 54 (Kasım 1966) 694-702; 60 (Nisan 1967) 309-317.
- Başar, Cem, Atatürk'ü Samsun'da Vurmak İstediler, *YBT IV/1* (Ocak 1981) 5-8³³.
- Başkaya, Yusuf, *İstiklal Harbi Hatıraları*, TİTE Arş. K. 18, F. 2987.
- Batmaz, Eftal Şükrü, *Cepheden Cepheye Esareten Esarete (Ürgüplü Mustafa Fevzi Taşer'in Hatıraları)*, Kültür Bak. Yay., Ankara 2000.
- Bayar, Celal, *Atatürk'ten Hatıralar*, Sel Yay., İstanbul 1955.

31. 97 no.lu *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı.

32. Eser çeşitli anılardan oluşmaktadır.

33. Kara Statis'in anıları.

- Bayar, Celal, *Ben de Yazdım (Milli Mücadele'ye Giriş)* c. I-III, Baha Matb., İstanbul 1966; c. IV, Baha Matb., İstanbul 1967; c. V (*Milli Mücadele'ye Giriş*), Baha Matb., İstanbul 1967; c. VI, İstanbul 1968; c. VII, İstanbul 1969; c. VIII, İstanbul 1972.
- , Celal Bayar'ın Hayatında Ölümle On Randevi, Haz. İsmet Bozdağ, *Tercüman* 28.8.1986-8.9.1986³⁴.
- , Türkiye Büyük Millet Meclisi, *BTTD* 2 (Nisan 1985) 28-29.
- Baydar, Ekrem, Mustafa Kemal'in İstanbul Emniyet Müdürüydüm, *Cumhuriyet* 10.8.1971-9.9.1971.
- , Mustafa Kemal'in Gili Teşkilatını Ben İdare Ediyordum, *Cumhuriyet* 5.10-2.11.1970.
- Baykal, İsmail, Abdülmecit Efendi ve Sarayında Cereyan Eden Bazı Olaylar, *YT* IV/47 (17.1.1963) 246-251; IV/48 (24.1.1963) 276-280.
- Baykoç, Hulûsi, *İstiklal Savaşı'nda Sakarya Meydan Muharebesi*, Askeri Matb., İstanbul 1944³⁵.
- Baysal, Mevlüt, İnebolu Bombardımanı, *YT* IV/40 (29.11.1962) 23-24.
- , Milli Mücadele Yolunda, *YT* III/39 (22.11.1962) 410-412.
- , Mustafa Kemal'i İlk Görüş, *YT* IV/41 (6.12.1962) 58-59.
- , Sivas'ta Geçen Günler, *YT* IV/42 (13.12.1962) 73-74.
- Baytok, Süleyman Vehbi, Hacı'nın Zabtı, *KM* 35 (Şubat 1961) 11-12, 18.
- Bele, Refet, *Hatıralar*, ATASE Arş. A. 1/218, Dl. 72, Gz. 18, D. 472.
- Belen, Fahri, *Askeri, Sosyal, Siyasi Yönleriyle Türk Kurtuluş Savaşı*, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara 1983.
- , Atatürk Orduları Selam Sana, *KMD* I/7 (Ekim 1976) 10-13; I/8 (Kasım 1976) 7-9.
- , *Büyük Türk Zaferi (Afyon'dan İzmir'e İstiklal Harbi Hatıraları, tenkityer, tahliller)*, Doğu Matb., Ankara 1962.
- , Kurtuluş Savaşımız, *TKS (BTTD Yay.)* 139-212.
- Bell, C.G. *Notes et Réflexions sur la Turquie, L'Angleterre, la France et le Probleme de Constantinople*, Librairie des Sciences Politiques et Sociales, Paris 1920.
- Bennett, John Godolphin, *Witness*, Hodder-Stoughton, London 1962.
- Berkem. Süreyya Sami, *Unutulmuş Günler*, Hilmi Kitabevi, İstanbul 1960.
- Berkoz, Nuri, Kurtuluş Savaşı Anıları, *TKS (BTTD Yay.)* 213-214.
- Bernachot, Jean, *Les Armée Français en Orient Apre l'Armistice de 1918*, Imprimerie Nationale, Paris 1970.
- Besbelli, Saim, İstiklal Harbinde Türk Bahriyesi, *HMGD* (Şubat 1957) 4-7.
- Beşe, Sabri, *İstiklal Savaşında 135. Alay*, Ankara 1945.

34. 28-29.8 ile 4-6.9.1986 günlerinde yayınlanan anılar Kurtuluş Savaşı olaylarını içermez.

35. 134 no.lu *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı.

- Beyatlı, Yahya Kemal, *Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi-Edebi Hatıralarım*, Baha Matb., İstanbul 1973³⁶.
- Bıyıklıoğlu, Tefik, *Hatıralar, Yakınlarından Hatıralar* (Sel Yay., İstanbul 1955) 80-92.
- , İnönü Zaferlerini İsmet Paşa mı Kazanmıştı? *HTM* I/3 (1 Nisan 1969) 21-28.
- , *Trakya'da Milli Mücadele*, c. I, T.T.K. Bas., Ankara 1987.
- Bir Kuva-yı Milliye Gazisinin Hatıralarından Gaziantep Mücadelesi. *KMD* I/5 (Ağustos 1976) 7-12.
- Bir Malul Gazi, Atatürk'e Ait Hatıralar, *HMGD* 11 (Ocak 1957) 4-7.
- Bir Milliyetçi, Türkiye Komünistleri. *TS* I/1 (17.6.1950) 18-19; I/2 (24.6.1950) 18-19.
- Birgen, Muhittin, Bizimkiler ve Azerbaycan, *YT* II/18 (28.6.1962) 157-158.
- , Türk Ordusunun Azerbaycan'a Yardımı, *YT* II/15 (7.6.1962) 44-45.
- Bozok, Salih-Cemil, *Hep Atatürk'ün Yanında (Baba-oğul Bozoklardan Anılar)*, Çağdaş Yay., Can Matb., İstanbul 1985.
- Bristol, Mark Lambert, *War Diary*, The National Archives, Washington D.C., Boxes 16-17, Subject files 36-38.
- Brown, Demetra Vaka, *The Unveiled Ladies of Stamboul*, Boston, Massachusetts, Houghton Mifflin Co., 1923; Reprint ed., Freeport, New York, Books for Libraries, 1971.
- Bujak, *1918-1922, Yunan Ordusunun Seferleri*, Çev. İbrahim Kemal, Askeri Matb., İstanbul 1939³⁷.
- Burhan Cahit, *Gazi'nin Dört Süvarisi*, Kanaat Kütüphanesi, İstanbul 1932.
- Calwell, C.E., (Major Gen.), *Field Marshal Sir Henry Wilson*, 2 vols., London, Cassell Company Ltd., 1927.
- Can, Fahri, Birinci Dünya Harbinden Sonra İlk Milli Kuvvet Nasıl Kuruldu? *YT* I/11 (10.5.1962) 334-335; I/13 (24.5.1962) 394-395; II/14 (31.5.1962) 28-29.
- , Dr. Adnan Bey'i Anadolu'ya Nasıl Geçirdim? *DB* I/1 (4.11.1955) 14-15.
- , Gaziantep Müdafaasından Bir Sahife, *YT* IV/52 (21.2.1963) 398-399.
- , Gaziantep'in Kahramanı Kimdi? *DB* I/5 (2.12.1955) 3-4, 34.
- , İtilafçı, *YT* III/35 (25.10.1962) 281-282.
- , İzmir Suikasti Teşebbüsü ve Kara Kemal Bey, *YT* I/6 (5.4.1962) 168-169.
- , Karakol Cemiyeti Nasıl Kurulmuştu? *YT* IV/48 (24.1.1963) 257-260.
- , Kurmay Albay Bakkal Todori'nin Hikayesi, *YT* II/24 (9.8.1962) 345-346.
- , Kuva-yı Milliye Hatıraları, *DB* I/3 (18.11.1955) 10-11.
- , Kuva-yı Milliye Ruhu, *YT* I/8 (19.4.1962) 249-250.
- , Milli Mücadele'de Halide Onbaşı, *YT* I/4 (22.3.1962) 99-100.
- , Milli Mücadele ve Hanedan, *YT* III/36 (1.11.1962) 315-316.
- , Tarih Huzurunda Prens Sabahattin Bey, *YT* III/37 (8.11.1962) 344-345.

36. 136-176 sayfalar Kurtuluş Savaşı'na ilişkindir.

37. 113 no.lu *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı.

- Cavit, Eski İttihatçı Maliye Nazırı Cavit Bey'in Anıları, Sad. Halim Köylü, *Devrim* 5.1-6.4.1971³⁸.
- , Felaket Günleri, Mütareke Devrinin Feci Tarihi, Tanin 15.10.1944-27.7.1946.
- , *Hatırat*, T.T.K. Arş., 24 def. ³⁹.
- Cebesoy, Ali Fuat, Kaçan Düşmanın Bıraktığı Yerler, *DB III/42* (2.9.1956) 30.
- , *Milli Mücadele Hatıraları*, Vatan Neşriyatı, İstanbul 1953.
- , Milli Mücadeleyi Hazırlayan Sebepler ve Atatürk, *HTM I/1* (1965) 81-85⁴⁰.
- , *Moskova Hatıraları (2.11.1920-2.6.1922)*, Vatan Neşriyatı, Vatan Matb., İstanbul 1955.
- , *Siyasi Hatıralar*, 2 c., Vatan Neşriyatı, İstanbul 1957.
- Cemal Paşa'yı Kimler, Nasıl Öldürmüşlerdi? *DB II/32* (15.6.1956) 14-15, 21.
- Cemal, *Memoirs of a Turkish Statesman, 1913-1919 (Cemal Pasha)*, London, Hutchinson, New York, George H. Doran, 1922, New York, Arno Press 1973.
- Cemal Efe, *İstiklal Savaşı'nda Adana Cephesi'nde 44 Kahraman Bir Fransız Taburunu Nasıl Esir Etmmişti?* ATASE Ktph. İST. 160.
- , *İstiklal Savaşı'nda Adanalıların Kahramanlık Destanları*, Bürhaneddin Bas., 1937.
- Cevat Kazım, *Şehit Yolunda (Milli Hatıralarım)*, Vilayet Matb., Ankara 1340.
- Cihangiroğlu, İbrahim, *Cenubi-Garbi Kafkas Hükemiti'ne Ait Anılar*, TİTE Arş., K. 2, F. 2217-2220⁴¹.
- Cilay, F., Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Sadrazamı Tevfik Paşa Bize Hatıralarını Anlatıyor, *Perşembe* 30.5-11.7.1935.
- Constantinople Today or the Pathfinder Survey of Constantinople, a Study in Oriental Social Life*, Edited by Clarence Richard Johnson, Macmillan, New York 1922.
- Coşar, Ömer Sami, 1919'da Mustafa Kemal ve İstanbul Basını, *Milliyet* 19-23.9.1968.
- , Büyük Taarruz'da Dünya Basını, *Cumhuriyet* 26.8.-31.8.1972.
- , Karadeniz Boylarında Pontos Rum Devleti Hayallerine Darbe vuran Adam, Osman Ağa, *Yeni İstanbul* 6.9-2.10.1970.
- Coşkuntürk, Şükrü, Maraş ve Hikayesi, *HMGD VII/72* (Şubat 1962) 25-32.
- Cumhuriyete Kan Verenler*, Haz. Nail-Ekici-Derman Bayladı-Mahmut Alptekin, Hürriyet Yay., Sıralar Matb., İstanbul 1973. Kozalı, Ali Ragıp, Çetecilikten Düzenli Orduya, 18-25; Sular, Şükriye, Milli Mücadele'de Bir Kadın Savaşçı, 25-29; Nurel, Yusuf, Kuvva-i Milliye'de Bir Küçük Kahraman, 29-34; Örsel, Selim, Ödemiş'te İlk Kurşun, 34-47; Bozdağ, Ali, Canım, Kanım Vatana Helal, 47-54; Eliçin, Ferit, Milli Mücadele'nin İnançlı Kitleleri "Bugün"ü Yaratmıştır, 54-59; Duru, Mehmet, Aydın Cephesi, 59-61; Turgut, Mustafa, Kapımızın Önünde Düşman Yan Gelmiş Yatarken Tabur İmamlığı Yapaman, 61-65; Çil, Hüseyin, İstanbul'dan İzmir'e, 65-68; Ünal,

38. Anılar 1919-1924 dönemini kapsamaktadır.

39. 23.2.1908-11.12.1922 yılları arasındaki olaylar anlatılmaktadır.

40. Harp Akademisi'nde verilen konferans.

41. Basılmamıştır.

Tevfik, Cumhuriyet Topları, 69-70; Tunçil, Kemal, Burası Türkiye'dir, Türk Kalacaktır, 70-73; İzmit, Mehmet, 33. Süvari Alayından bir Er, 74-75; Tekçe, İ. Hakkı, Muhafız Alayı'nın Tarihçesi, 75-81; Karabudak, Şakir, Tutsak, 81-83; Çakır, Hüseyin, Çete Savaşları, 83-87; Bayındır, Bekir, Kuva-yı Milliyeci, 88-89; Akıntürk, İbrahim, İzmir'in İşgalini Gördüm, Kurtuluşunu da, 89-91; Arıkan, Hüsnü, Çete Savaşlarından Batı Cephesine, 92-96; Bengi, Nurettin, Yunanlıların "Kleopatra" Gemisini Nasıl Zaptettik, 96-98; Gez, İbrahim, Yunanlılar Kendilerini Denize Atıyorlardı, 98-101; Haksal, Talat, Türk Kanı Asil Bir Kandır, 103-111; Sancar, Cemal, Karadeniz'de Cephane Nakliyatı ve "Enosis" Adlı Yunan Gemisinin Zaptı, 111-114; Boztepe, Hayri, Pontus Mücadelesinden Cepheye, 115-118; Ünler, Ali Nadi, Cesedimi Düşman Kamyonları Çiğnemedi Antep'e Geçemezler, 120-124; Tikenşen, Hafız Mehmet, Maraş'ta İlk Kurşun, 124-132; Yazgan, Arif, Siverek'ten Gelen Atlılar, 133-135; Yaman, Hasan, Acı Kayısı Çekirdeği Yenilerek Savunulan Şehir: Antep, 135-143; Çimen, Reşit, Dört Cephe Savaş, 143-147; Zulkadiroğlu, Aslan, Yemin Etmiş Düşmanı Kovmaya, 147-153; Ünler, Ali Nadi, Bir Tek Antepli Sağ Kaldıkça, Şehre Giremezsiniz, 154-158; Özunal, Ahmet, Fransız İşgali, Ermeni Mezalimi ve Kurtuluş 159-161; Ademoğlu, Hüseyin, Urfa'dan Kaçan Düşman, 162-165; Kutlu, Yasin, Antep Savunması'ndan Büyük Millet Meclisi'ne, 165-176; Nomer, Fethi, Vatansızlık Kanımıza İşlemiştir, 178-182; Eler, Zeki, Hatt-ı Müdafaa Yoktur, Sath-ı Müdafaa Vardır, 182-185; Tunçil, Kemal, Sakarya'da Bir Gece, 186-189; Atalay, Nurettin, Mangaldağı Muharebeleri, 189-195; Çatalcalı Vahit Çavuş, Sakarya'da Bir Makineli Tüfek, 195-199; Kural, Bekir Sıtkı, Yegane İkmal Merkezlerimiz Bizim Faziletli Köylülerimiz İdi. 199-202; Ercan, Hamit, Sakarya'da Türk Kadınları, 203-206; Üstün, Şefik, Halide Edip'le Cephe Tanışma, 206-208; Akça, Mustafa, Mangaltepe, 208-210; Karakullukçu, Muhlis, Kardeşim İnönü Savaşlarında Şehit Oldu, Ben de Kepez Sırtlarında Yaralandım, 210-214; Erkan, M. Arif, Var Olsun Millet, 215-218; Çaypınar, Hamdi, Hacı Anesti Komutan Gör, 220-229; Yetişten, Kamil, Türk Kızlarının Öcünü Aldık, 229-232; Çeliksoy, Necati, Trikopis Kılıcını Başkumandan'a Teslim Etti, 232-235; Aksay, Mustafa, Arabistan'mdan İzmir'e, 236-240; Yorulmaz, İrfan, Şaşkın Yunan Subayları, 240-244; Savaşer, M. Zeki, Akçaşehir'den İzmir'e, 244-247; Demirkale, Hüseyin, Sığır Sürüsüne Giren Kurt Gibi, 248-252; Ertek, Ahmet, Erden Generale Dek, 252-259; Yılmaz, Kazım, Milletin, Devletin Ekmeği Yarar Adama, 259-263; Savran, M. Ali, Düşman Tayyareleri Altında, 264-266; Atik, Salih, Bozgundan Zafere, 267-269; Demirdöven, A. Hamdi, Üniformalarımı Hala Saklıyorum, 269-275; Türkyılmaz, H. Tahsin, Trikopis Yemeğini Bırakıp Kaçmıştı, 275-284; Dayan, Nuri, Kurtuluş Düşü, 284-289; Aytek, Nüzhet, Anadolu'ya Kaçış ve Kurtuluş Savaşımız, 290-295; Pekdemir, Bekir, Tınaztepe, 295-297.

Çakmak, Fevzi, Birinci, İkinci İnönü Savaşları ve Sonrası, *TKS (BTTD Yay.)* 34-45.

-----, Fevzi Paşa Mustafa Kemal Paşa'yı Yakalatmak İstemiş mi idi? *DB I/20* (16.3.1956) 3, 25.

-----, İşgal Altındaki İstanbul'u Anlatıyor, *DB I/8* (Aralık 1955) 3-4, 34.

-----, Mareşal Çakmak Anlatıyor, *YT III/28* (6.9.1962) 33.

-----, Tek Arzum Yunan'ı İzmir'e Sokmamaktı, *Millet* 10.4.1980.

Çalışlar, İzzettin, *Hatıralar*, TİTE Arş. K. 197, F. 54887.

- Çalışlar, İzzettin, *İstiklal Harbi Hatırası*, Askeri Matb., İstanbul 1931⁴².
- Çanakkale, Kazım (Haz.), *Paşa Kazım Anlatıyor, Hatıralarım*, Güzeliş Matb., Eskişehir 1944.
- Çantay, Hasan Basri, *Kara Günler ve İbret Levhaları*, Ahmet Sait Matb., İstanbul 1964.
- Çarıklı, Hacim Muhittin, *Balıkesir, Alaşehir Kongreleri ve Hacim Muhittin Çarıklı*, Haz. Şerafettin Turan, T.İ.T.E. Yay., A.Ü. Bas., Ankara 1967.
- Çavaş, Nesimi, Kahramanlık Destanları, Bartınlı Recep, *KMR* 1.11.1968.
- , Milli Mücadele'de Bandırma, *KMR* 1.10.1967-1.8.1968⁴³.
- Çavuşoğlu, Eşref, Esat Paşa Neler Yaptı? *YT* I/8 (19.4.1962) 227-228.
- , İttihat ve Terakki'nin Gizli Planı, *YT* I/9 (26.4.1962) 263-264.
- Çelik, Memduh, 5 Kanunsani, *KM* 34 (Ocak 1961) 11-12.
- Çerkes Ethem'in Ele Geçen Hatıraları, *Dünya* 27.5-26.8.1962.
- Çerkez Ethem'in Hatıraları*, Güniz Bas., Dünya Matb., İstanbul 1962.
- Çetinkaya, Ali İzmir'in İşgali Hatıraları, Haz. Alemdar Yalçın, *BTTD* 16 (Haziran 1986) 13-19.
- Çetinkaya, Hikmet (Röp.), 30 Ağustos Zaferine Doğru Kocatepe'den İzmir'e, *Cumhuriyet* 24-26.8.1985⁴⁴.
- , (Röp.), Savaş Alanından Anılar, *Cumhuriyet* 26-28.8.1972⁴⁵.
- Çınar, Ramazan, Harp Hatıralarım. *HMGD* V/60 (Şubat 1961) 29-32.
- Çınay, Vasif, Acı Hatıralarla Dolu Olan Mütarekeden Sonraki Kurtuluş Sevinci, *HTM* I/6 (1.7.1968) 14-17.
- , Mütarekede İstanbul, *HTM* I/5 (1.6.1968) 17-22.
- Çukurova Mücadelesinden Bir Yaprak, Çeliktaş Molla Kerim ve Kanber Höyüğü Muharebesi, *KM* 2 (Mayıs 1958) 14-15⁴⁶.
- Dai, Adil, *Olaylarla Gaziantep Savaşı*, Gaziyurt Matb., Gaziantep 1992. Abdülkadir Dai, 57-60; Nakıp Ali, 65-66; Hacı Çavuş 127-128; Kamil Haznedar, Ali Nadi Ünler, Haneferi Koçun, Zeynel Şahbaz, 141-144; Mustafa Alçı, 164-165; Tefrik Üner, 184-185; Ali Nadi Ünler, 187-188, 198; Fedai Mehmet, 191; Emin Ayhan, 194-195; Mehmet Kara, 199; Zihni Kutlar, 203-204.
- Dalkır, Recep, *Yiğitlik Günleri (Milli Mücadele'de Çukurova)*, T.T. Postası Matb., İstanbul 1961.

42. *Askeri Mecmua*'nın Tarih Kısmı, I. kısım, Uşak Muharebesi, 82 (T. Evvel 1931) 618-645; II. kısım, 161. Fırkanın Gedis, Kütahya Muharebeleri, 84 (Mart 1932) 82; III. Kısım, II. İnönü Muharebesinde 61. Fırka, 85 (Haziran 1932) 62; IV. Kısım, Sakarya Meydan Muharebesi'nde 1. Grup, 86 (Eylül 1932) 73; VI. kısım, Sakarya'dan İzmir'e Kadar 1. Grup, 87 (K. Evvel 1932) 114.

43. Tefrika 15. sayıdan sonra da devam etmektedir. Fakat gazetenin sonraki nüshaları bulunamamıştır.

44. Mehmet Zengin, Mustafa Yıldız, Hasan Çelik ve Hamit Ercan'ın anıları.

45. Mehmet Zengin, Mustafa Yıldız, Ahmet Yıldız ve Osman Karapınar'ın anıları.

46. Balcılı Mahmut Efendi (Güllü Fakı)'nin anıları.

- Danış, Naci Sadullah, Oğlu Demirci Efe'yi Anlatıyor, Cepkenliler, *Demokrat İzmir* 30.10.1970-2.2.1971.
- Dejounay, A.-Belbeze, L. *Les Allies a Constantinople le Service de Sante du Corps d'Occupation Française*, Presses Universitaires de France, Paris 1925.
- Deligönül, Ethem, Eski İmalat-ı Harbiyeliler, *YBT IX/10* (Ekim 1982) 47-50.
- , Milli Mücadele Yılları Boyunca Orduya Silah ve Cephane Yetiştiren Eski İmalat-ı Harbiyeliler, *YBT IX/10* (Ekim 1982) 47-50.
- Demiray, Ekrem, *Milli Mücadele Hatıraları*, TİTE Arş. K. 150, F. 2394447.
- Demircioğlu, Mehmet, Mücahitlerin Zafer Destanları, Milli Mücadele'de Akıncılarımız, Röp. Nesimi Çavaş, *KMR* 1.1-1.3.1968.
- Demirkan, Selahaddin, Mücahitler Konuşuyor: Sinan Paşa ile Konuştum, *KM* 1 (Haziran 1951) 6, 13.
- Derviş, Suat, Hayatımı Anlatıyorum, *TT* 29 (Mayıs 1986) 18-24; 30 (Haziran 1986) 51-56.
- Dinamo, Hasan İzzettin, *Türk Kelebeği*, Yalçın Yay., İstanbul 1981⁴⁸.
- Diñçer, Erol, Trikopolis'i Nasıl Esir Aldım, *DB* III/42 (2.9.1956) 22-29.
- Diñçer, Rüstü, Bursa'nın Kurtuluş Savaşı, *HMGD* III/31 (Eylül 1958) 8-11; III/32 (Ekim 1958) 2-9.
- Doğanay, Bahri, Gaziantep Savunmasında: Şehir Dışı Savaşlarından Anılar, *GKD* VIII/92 (10.8.1965) 23-24; VIII/93 (10.9.1965) 11-14.
- Doğu Elllerine Ait Hatıralar*, TİTE Arş. K. 150, F. 27334a,b⁴⁹.
- Dramaman, Raik, Yunan Meclisinde Türk Mebusları, *YT* IV/50 (7.2.1963) 343-345.
- Dumlupınar Zaferinin Manası Nedir? *RA* 8 (Eylül 1340) 32-36⁵⁰.
- Dursunoğlu, Cevat, *Milli Mücadelede Erzurum*, Ankara 1946.
- Duru, Kazım Nami, *Cumhuriyet Devri Hatıralarım*⁵¹.
- Durukal, Hüsnü Sadık, Atatürk'e Dair Behiç Erkin'in Anlattıkları, *Cumhuriyet* 24.8.1957.
- Dusmanis, Viktor, *Yaşadığım Tarih Sahifeleri (1909-1922)*, Atina 1946⁵².
- Ebcioğlu, Hikmet Münir, Hüseyin Cahit Yalçın'ın Eski Devir Hatıraları, *Dünya* 14.-27.5.1953.
- Egeli, Münir Hayri, *Atatürk'ün Bilinmeyen Hatıraları*, Yenilik Bas., İstanbul 1954⁵³.

47. Yazar Trakya-Paşaeli Merkez Heyeti üyesidir.

48. Mehmet Ali Kayen'in anıları.

49. Yazarı görülememiştir.

50. Muhabirin sorularına Atatürk, Fevzi Çakmak ve Kazım Özalp'in cevapları.

51. 3-21. sayfalar, Kurtuluş Savaşı anılarıdır. Yazarın bir başka eseri olan *İttihat ve Terakki Hatıralarım* (Sucuoğlu Matb., İstanbul 1957), Kurtuluş Savaşı'na ait anılardan çok, İttihat ve Terakki kökenli, Kurtuluş Savaşı önderlerine ilişkin görüş ve düşünceleri içerir.

52. Tek çeviri nüsha ATASE Ktph. İst. 129'dadır. Dusmanis'in ATASE Ktph. İst. 134'de, *Küçük Asya Harbinin İç Yüzü*, Atina 1928. isimli bir hatıratı daha bulunmaktadır (Çev. H. Ertoran).

53. Kurtuluş Savaşı anılarına da yer verilmektedir.

- Egin, Kemal, Çukurova Mücadelesinden Bir Yaprak, Karboğazi Savaşı, *KM 1* (Nisan 1958) 14-15.
- Ekrem Selma, *Unveiled: The Autobiography of a Turkish Girl*, New York: I. Washburn 1930; Reprint ed., Geoffrey Bles, London 1931.
- Ellison, Grace M. *An Englishwoman in Angora*, London, Hutchinson, New York, Dutton, 1923⁵⁴.
- Emre, Ahmet Cevdet, *İki Neslin Tarihi (Mustafa Kemal Neler Yaptı?)*, Hilmi Kitabevi, İstanbul 1960⁵⁵.
- Ener, Arif, İşgal Günlerinde Tarsus, *KM 33* (Aralık 1960) 15-16; 34 (Ocak 1961) 15-16.
- Ener, Kasım, *Çukurova'nın İşgali ve Kurtuluş Savaşı*, Berksoy Matb., İstanbul 1963.
- , *Çukurova Kurtuluş Savaşı'nda Adana Cephesi*, Türkiye Kuvayı Milliye Mücahit ve Gazileri Cem. Yay., San Matb., Ankara 1970.
- Ener, Suat, *Türk İstiklal Harbinin Anahatları*, Harp Okulu Bas., İstanbul 1937.
- Engin, Fahri, Vahidettin'in Kaçışı ve Sonrası, *YT III/39* (22.11.1962) 385-386.
- Erbil, Ahmet, Yirmi Türk Mücahidine Esir Olan Beşyüz Fransız, *YT IV/42* (13.12.1962) 89-91.
- Ergun, Murat, *Bir Demiryolcunun Kurtuluş Savaşı Hatıraları (Milli Demiryollarımızın Kısa Bir Tarihi)*, Ahenk Matb., İstanbul 1966.
- Erk, Hasan Basri, Karboğazi'nde Esir Edilen Menil Taburuna Ait Bir Hatıra, *KM 4* (Ekim 1951) 5-6, 16.
- Erkan, Hamza Osman, Enver Paşa'nın Neşredilmemiş Mektubu, *TS I/1* (Haziran 1950) 25.
- , İşgal Altındaki İstanbul'da Ayasofya'yı Kurtaran Kahraman, *DB II/32* (15.6.1956) 5.
- , İzmir'e Çıkan Düşmana İlk Kurşunu Atan Hasan Tahsin, *DB II/31* (1.6.1956) 9, 27.
- , Ölümüne Çakırcalı'nın Bile Ağladığı Çok Cesur ve Yiğit, Takip Müfrezesi Kumandanı Teğmen Yusuf, *DB II/39* (10.8.1956) 10-11.
- Erkilet, H. Hüsnü, 6 Ekim'de İstanbul'a Nasıl Girmiştik? *YT III/32* (4.10.1962) 163-164.
- Erkin, Behiç, *İstiklal Harbi'nde Milli Demiryollarımız*, ATASE Ktph., İST. 227.
- Erkmen, Hüsnü Oğuz, İstiklal Savaşı'nın Mechul Yiğitlerinden Elazığlı Fahri Onbaşı, *DB I/15* (Şubat 1956) 16.
- Erkul, Emin, Çerkes Ethem Nasıl İsyani Etti? *DB I/14* (Şubat 1956) 23-24, 27.
- , Garp Cephesinde Benden Başka Operatör Yoktu, *DB I/9* (30.12.1955) 20-21.
- , İlk Süngülerimiz, *DB I/13* (27.1.1956) 6-17.
- , *Operatör Emin Bey'in Hatıraları*, TİTE Arş. K. 151, F. 21320.
- Ersoy, M. Akif, *İstiklal Marşı Şairimizin İstiklal Harbindeki Vaazları*, Haz. Hasan Boşnakoğlu, Er-tu Matb., İstanbul 1981.

54. Çetin, Erdal, İngiliz Kadın Yazarı Ellison'un Gözüyle Ulusal Kurtuluş Savaşı Sonrası Günlerde Ankara, *Ekspres* 25.4.-3.5.1981; *Bir İngiliz Kadını Gözüyle Kuva-i Milliye Ankarası*, Milliyet Yay., Sümer Matb., İstanbul, 1973.

55. 222-302 sayfalar Kurtuluş Savaşı anılarıdır.

- Ersoy, M. Akif, *Milli Mücadele Hatıratı*, İstanbul 1969.
- , Türk İstiklal Harbi'nin Manevi Cephesi, *Bugün* 21.12.1970-7.1.1971.
- Ertur, Esat, *Tamu Yelleri*, T.T.K. Yay., Ankara 1994⁵⁶.
- Ertürk, Hüsameddin, *İki Devrin Perde Arkası*, Haz. Samih Nafiz Tansu, Pınar Yay., Batur Matb., İstanbul 1964.
- , *Milli Mücadelede Teşkilat-ı Mahsusa*, Trnsk. Tevfik Apay, ATASE Arş. A. 1/218, D. 449, 449a.
- Ertürk, Sami, Enver Paşa İle Son Görüşme. *DB I/1* (4.11.1955) 33-34.
- Eryavuz, İhsan, Milli Mücadele'de Ankara İstiklal Mahkemesi'nin Astığı İlk Yabancı Suikastçi, *TH I/2* (Mart 1964) 122-127.
- Erzin, Mustafa, Mustafa (Muhsin) Erzin'in Akbaba Savaşı Hatıraları, *GKD III/28* (10.4.1960) 13-15.
- Esat⁵⁷, *Adana'nın Kurtuluş Mücadelesi Hatıraları*, Ülkü Matb., İstanbul 1934.
- Esat Hoca, Polatlı'dan Top Sesleri Geldiği Sırada Ankara'dan Kaçıldığı Günler, *DB II/29* (18.5.1956) 111, 22.
- Esat Paşa, Evimi Nasıl Bastılar, *Perşembe* 16 (18.7.1935) 7.
- Esengin, Kenan, Milli Mücadelede Hıyanet Yarışı, *Cumhuriyet* 11.6-22.6.1969⁵⁸.
- Esenkut, Kenan, İstiklal Savaşımızda Büyük Sevk ve İdare Bakımından Müdafaa Sistemimiz, *Askeri Mecmua* 96 (Mart 1935) 124-147; 97 (Haziran 1935) 341-377.
- , Türk İstiklal Savaşı'nda Milli Kuvvetlerin (milis) İstihdamı ve Bundan Çıkan Neticeler, *Askeri Mecmua* 95 (K. Evvel 1934) 888-926.
- , Türk İstiklal Savaşı'nda Silah ve Mühimmat İkmaline Bir Bakış, *Askeri Mecmua* 94 (Eylül 1934) 637-656⁵⁹.
- Eski Bir Politikacı, Osmanlı Sarayının Son Günleri, *YS* 19.3.-21.5.1950.
- Eşref Edip, *Milli Savaş Tarihinden Bir Sahife*, Anlatan. Şükrü Çelikay, Sinan Matb., İstanbul 1950.
- Etem Pehlivan, Üsküdar'dan Anadolu'ya Silah ve Cephaneler Nasıl Kaçırıldı? Haz. Kemal Öngören, *Perşembe* 20 (15.8.1935) 6; 21 (22.8.1935) 5; 22 (29.8.1935) 5; 23 (Eylül 1935) 5; 24 (12.9.1935) 5; 25 (19.9.1935) 5; 26 (26.9.1935) 6; 27 (T. Evvel 1935) 6; 28 (10 T. Evvel 1935) 8; 29 (17 T. Evvel 1935) 7; 30 (24 T. Evvel 1935) 12; 31 (31 T. Evvel 1935) 7; 32 (7 T. Sani 1935) 7; 33 (14 T. Sani 1935) 10; 34 (21 T. Sani 1935) 10; 35 (28 T. Sani 1935) 10; 36 (5 K. Evvel 1935) 11; 37 (12 K. Evvel 1935) 11; 38 (19 K. Evvel 1935) 10; 39 (26 K. Evvel 1935) 10; 40 (2 K. Sani 1936) 11; 41 (9 K. Sani 1936) 10; 42 (16 K. Sani 1936) 11.
- Evren, Süreyya Örgü, *Denizli Vakası ve Demirci Mehmed Efe*, Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955.

56. Anıların 152-216. sayfaları Kurtuluş Savaşı'na ilişkindir.

57. Rize Mebusu.

58. Ulusal Bas., Ankara 1969.

59. Türk İstiklal Savaşı'nda Milli Ordunun Cephanesi ve Mühimmat İkmali, ATASE Arş. A.1/218, D1. 72, D. 452, 452a. İki metnin karşılaştırılması olanağı bulunamamıştır.

- Felek, Burhan, *Geçmiş Zaman Olur ki*, Gül Matb., İstanbul 1985.
- , *Yaşadığımız Günler*, Milliyet Yay., Sümer Matb., İstanbul 1974.
- Feruburg, M. Andre, İngilizleri İstanbul'u İşgale Rauf Bey mi Mecbur Etti? *TK I/2* (Mart 1964) 152-157.
- Fessopoulos, G. Tk., *Subaylarımız Arasındaki Anlaşmazlık ve Küçük Asya'da Ordumuzun Dağılması* (E. Dihonie Ton Aksiomatikon Mas ke i Dialisis tu Stratu mas en Mikra Asia), Atina 1934. Çev. Ziya Güney⁶⁰.
- Fethi, Sadrazam Tevfik Paşa'nın Büyük Gafleti, *YT IV/44* (27.12.1962) 142-143.
- Fırat, Kerim, *Urfa Kahramanları*, C.H.P. Bas., Gaziantep 1944.
- , *Urfa Savaşından Yapraklar*, C.H.P. Bas., Gaziantep 1940.
- Galanti, Avram, *Türkler ve Yahudiler*, 2. bsk., Tan Matb., İstanbul 1947.
- Garan, Vedat, Kısa Düşen Mermiler, *YT IV/44* (27.12.1962) 141.
- Gates, Caleb, *Not to Me Only*, Princeton University Press, Princeton 1940.
- Gaulis, Berthe G., Conversation avec Mustapha Kemal Pacha, *L'Opinion* 15 (Mars 1922) 230-231.
- , *Çankaya Akşamları*, Çev. Füzuran Tekil, Bayrak Matb., İstanbul 1983.
- Gazilerimizden Hatıralar, *BS* 29.6.-16.7.1972⁶¹.
- Genç, Şeref, Hapishane Hayatım ve Şükran Borcum, *KM* 49 (Eylül 1964) 10-11, 17.
- , Mersin'de Bayrak Özlemi, *KM* 47 (Temmuz 1964) 6-7, 18.
- Gerçekler, Hikmet, Atatürk'ü Samsun'a Götüren Gemide Kimler Vardı? Üç Günün Hikayesi, Röp. Erman Mevlanagil, *HTM II/9* (Ekim 1967) 14-18.
- Gerçekler, Mustafa Fehmi, *Karacabey'den Ankara'ya*, T.T.K. Bas., Ankara 1982.
- Gilbert, Martin, *Sir Horace Rumbold, Portrait of a Diplomat (1869-1941)*, William Heinemann Ltd., London 1973.
- Giray, Muharrem, Büyük Türk Dostu Claude Farrere'in Atatürk'ü Ziyaret, *YT II/25* (16.8.1962) 356-358.
- , Geçirdiğimiz Kara Günler, *YT II/17* (21.6.1962) 109-111.
- , Halit Paşa'dan Hatıralar, *YT II/15* (7.6.1962) 51-52.
- , İstanbul'un İşgalinde Gizli Bir Teşkilat Karakol Cemiyeti, *YT I/11* (10.5.1962) 345-347.
- Giz, Adnan, Refet Paşa İstanbul'da, *YBT III/10* (Ekim 1979) 23-26.
- Göktürk, Halit, Gaziantep Savunmasında: Halit Göktürk'ün Anıları, *GKD IX/104* (10.8.1966) 5-6, 21-22.
- Gör, Hamdi Namık, *İstiklal Mucizesi*, Ege Matb., Ankara 1950.
- Görgülü, Fahri, *İstiklal Savaşı'nda Saruhanlı*, Karınca Matb., İzmir 1966.

60. ATASE Ktph.

61. Ali Faik Dokur, Karslı Mustafa Çavuş, Kamil Çavuş, Yzb. İsmail Kıran, Kayserili Burhan Baba, Alb. Necdet Özüm, Alb. İ. Hakkı Alemoğlu'nun Milli Mücadele anıları.

- Görgülü, Fahri, *Yunan İşgalinde Kırmasti (Mustafakemalpaşa)*, Yeni Müteferrika Bas., Mustafakemalpaşa 1960⁶².
- Göztepe, Tarık Mümtaz, Atatürk Anadolu'ya Nasıl Geçmişti? *DB I/9* (30.12.1955) 27-29, 34.
- , İstanbul'un İşgale Uğradığı Kara Gün, *DB I/14* (Şubat 1956) 17, 27.
- , "Nigehban" İsimli Meşhur Askeri Cemiyet Nasıl Kurulmuş, Neler Yapmak İstemişti? *DB I/18* (2.3.1956) 20-21.
- , *Osmanoğullarının Son Padişahu Vahdettin Mütareke Gayyasında*, Sebil Yay., Garant Matb., İstanbul 1969.
- , Süleyman Nazif Kurşuna Diziliyordu, *DB I/15* (Şubat 1956) 25-26.
- , "Yaşasın İstihadi-Terakki", *DB I/13* (27.1.1956) 20-21.
- Graves, Robert Windham, *Storm Centers of the Near East, Personal Memoirs 1879-1929*, AMS Press, New York 1975.
- Güçyetmez, Cemil, Ali Nadi Ünler'in Hatıraları, *GKD III/28* (10.4.1960) 15-23; *III/29* (10.5.1960) 11-16⁶³.
- Gül, Hayri, Çal Cephesinde Çukurova Çocukları, *KM 47* (Temmuz 1964) 14, 18.
- , Veli Haşim ve Şeyhelvanlar Savaşı, *KM 45* (Aralık 1961) 11-12.
- Gündüz, Asım, Asım Gündüz Paşa Anlatıyor, Haz. Cemal Kutay, *Sohbetler 1* (Aralık 1968) 65-84; 2 (Ocak 1969) 174-180; Asım Paşa Trikopolis'in Esaretini, Mudanya'nın Çetin Günlerini, İstanbul ve Trakya'nın Kurtuluş Planını Anlatıyor, 3 (Şubat 1969) 18-54.
- , Büyük Taarruz Nasıl Hazırlandı, *TKS (BTTD Yay.)* 79-98.
- , *Hatıratlarım*, Haz. İhsan Ilgar, Kervan Yay., İstanbul 1973.
- Güneç, B. Cahit Mahmut Kutsal'ın Antep Savaşı Hatıraları, *GKD IX/97* (10.1.1966) 18-19.
- Güngör, Selahaddin, *Atatürk'e Kafa Tutamlar*, Hadise Matb., İstanbul.
- Güralp, Şerif, *İstiklal Savaşı'nın İyüzü*, Dizer Konca Matb., İstanbul 1958.
- Gürel, Hüsamettin, İstiklal Harbi Şehitlerinden Sporcu Beşiktaşlı Nuri Bey, *HMGD 12* (Şubat 1957) 19-20.
- Gürer, Cevat Abbas, Mustafa Kemal'in 1921'deki 10 Emri: "Evamir-i Aşere", *TNS I/1* (24.4.1962) 3-5.
- Gürses, Nadire, Milli Mücadele'de Büyük Başarılar Kazanan İpsiz Recep Çetesi, Röp. İhsan Birinci, *HTM II/10* (1.11.1966) 70-77.
- Güven Zühtü, *Anzavur İsyanı (İstiklal Savaşı Tarihinden Acı Bir Safha)*, Aydınlık Matb., İstanbul 1948.
- Güzelhan, Mustafa, Gaziantep'in Fedakar Bir Evladı, Nuri Pazarbaşı, *GKD II/19* (10.5.1959) 12-16.

62. Osman Rıfat Altun, Sami Dündar, İsmail Uzel, Hakkı Sönmez, Hafız Adem Demirelli, Yaşar Yarış, Mustafa Ayvalıoğlu, Harun Bursa'nın anıları.

63. Dergide yayınlanan anılardan bir kısmı Hulusi Yetkin tarafından "Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler" isimli eserde de yayınlanmıştır.

- Harrington, Charles, Mütareke Devresinin İngiliz Nokta-i Nazarından Tarihçesi, *Aynı Tarihi* I/2, 1939.
- , *Tim Harrington Looks Back*, John Murray, London 1940.
- Hatıralar*, TİTE Arş. K. 129, F. 23911-23928⁶⁴.
- Haydaran, Hasan Siddık, Birinci Meclisin Gizli Celsesinde Atatürk İle Bir Tartışma, *YT* I/2 (8.3.1962) 35-37.
- Haydaranlı, Hasan Siddık, Kırk Yıl Önceden Hatıralar, Cumhuriyetin İlanı, *YT* III/36 (1.1.1962) 292-293.
- Hayreddin Abidin, *Tarihte Ankara-İstiklal Harbi ve Bursa Hatıratı*, Sühulet Ktph., İstanbul 1934.
- Hazım Bey, Mütareke Devrinin Kara Günlerinde İdama Mahkum Edilen Masum Nazır, *DB* II/31 (1.6.1956) 23-24; II/32 (15.6.1956) 16-17.
- Hilal, İrfan, Kelle Koltukta Çalışa Çabalaya Baruthaneyi Anadolu'ya Aktarmıştık, *DB* I/20 (16.3.1956) 10-11.
- Himmetoğlu, Hüsnü, Anadolu'ya Gönderilecek Silahları İngilizler Nasıl Denize Döktüler, *DB* I/4 (25.11.1955) 6-7, 33.
- , Anadolu'ya Kaçırılan Cephane, *DB* I/12 (Ocak 1956) 20-21, 27.
- , Bir Varup Dolusu Silah ve Cephaneyi Anadolu'ya Nasıl Kaçtırdım, *DB* I/22 (11.11.1955) 10-11, 35.
- , Büyük Zafer'e İstanbul'un Yardımı, Mümtaz Topçu Yarbayı Eyüp Bey, *YT* II/22 (26.7.1962) 265-266.
- , Dumlupınar Zaferini Sağlayan Cephaneyi Anadolu'ya Nasıl Kaçırmıştık? *DB* I/10 (Ocak 1956) 30-31.
- , *Kurtuluş Savaşı'nda İstanbul ve Yardımları*, 2 c., Ülkü Matb., İstanbul 1975.
- , Kurtuluş Savaşı'ndan Bir Yaprak, Anadolu'ya Silah Kaçakçılığı, *Hürriyet* 17-25.7.1973.
- , Milli Mücadele Esnasında İstanbul'daki Gizli Kurullardan M.M. Grubu ve Gerçek Yüzü, *YT* III/32 (4.10.1962) 165-170.
- , "Pandikyan" İngilizlerin Hizmetinde Ama Bizimle Beraber, *DB* I/3 (18.11.1955) 12-13, 35.
- Hürbaş, Ahmet, 1918 Erzurum Katliamı, Neden ve Nasıl Oldu? *Atatürk Üniversitesi XX. Yıl Armağanı (Ermeniler Hakkında Makaleler-Derlemeler)*, 2 c., Kalite Matb., Ankara 1978.
- Hürkuş, Vecihi, *Havalar*, Ahmet Sait Batb., İstanbul 1942.
- İlgar, İhsan, Kurtuluş Savaşı'nın Adsız Kahramanları, *HTM* III/11 (1.12.1969) 55-57.
- , *Milli Mücadele'de Bursa (Mümtaz Şükrü Eğilmez'in Hatıraları)*, Garanti Matb., İstanbul 1981.
- İçmez, Niyazi, Bir 30 Ağustos Hatırası, *TK* IV/19 (Ağustos 1965) 1591-1592.

64. Yazarı görülememiştir.

- İdama Mahkum Edilen Masum Nazır, *DB* II/33 (22.6.1956) 20, 27; II/34 (29.6.1956) 24; II/35 (6.7.1956) 24; II/36 (13.7.1956) 24; II/37 (20.7.1956) 25; II/38 (28.7.1956) 24; II/39 (10.8.1956) 26; II/40 (17.8.1956) 25-26.
- İdikut, İhsan, *İdeal Komutanlarımızdan 4. Fırka Kumandanı (Miralay Şehit) Nazım Bey*, Şirket-i Mürettebiye Bas., İstanbul 1952.
- , *Türk Lavrensleri*, Öztürk Matb., İstanbul 1953.
- İğdemir, Uluğ, *Biga Ayaklanması ve Anzavur Olayları (Günlük Anılar)*, T.T.K. Bas., Ankara 1973.
- İlkkurşun, Orhan, *Anılar*, TİTE Arş. K. 93, F. 27284⁶⁵.
- İnan, Mediha, Antep Harbi Hatıralarım, *GKD* IV/48 (10.12.1961) 9-10.
- İncedayı, Cevdet Kerim, *Türk İstiklal Harbi (Garap Cephesi)*, Matbaa-i Ebuuzziya, İstanbul 1341.
- , *Türk İstiklal Mücahedesini, Halk Konferansları*, Devlet Matb., İstanbul 1927.
- İnci, Tevfik, Milli Mücadele'de Pontos-Sarı Yani Çetesi'nin Yakalanması, *RTM* VI/67 (Temmuz 1955) 3937-3939.
- İnönü, İsmet, *Hatıralar*, c. I, 2. bsk., Bilgi Yay., Ankara 1962.
- , Sakarya'dan İzmir'e Türk Kurtuluş Savaşı, *TKS (BTDD Yay.)* 47-78.
- , Türkiye Büyük Millet Meclisi, *BTDD* 2 (Nisan 1985) 26-27.
- İpekçi, Abdi, *İnönü Atatürk'ü Anlatıyor*, Cem Yay., İstanbul 1968⁶⁶.
- İrfan, Bekirağa Bölüğü'nde Neler Çektik, *DB* II/29 (18.5.1956) 24-25, 27.
- İskender, Fahrettin, Mütareke Senelerinde Ele Geçmeyen Hırsız Çetesi, *Akşam* 12.3-30.4.1930.
- İstepanyan, Tarkom, *Hepimize Bir Bayrak*, İstanbul 1967.
- İstiklal Mahkemeleri Hatıratı, TİTE Arş. K. 154, F. 27618⁶⁷.
- İstiklal Mücahededemizin Kati Zaferi Olan 26-30 Ağustos 338 Muharebatına Dair General Trikopis'in Hatıratı*, Matbaa-i Askeriye, Dersaadet 1339.
- İşgal Yıllarına Dair Bir İstanbul Gencinin Yaptıkları*, ATASE Arş. A. 1/232, Dİ. 569, D. 85.
- İzmir'in İşgaline dair Hatıralar*, ATASE Arş. A. 1/218, Dİ. 72, D. 231⁶⁸.
- İzzeddin, İstiklal Harbi Hatıratı, *Askeri Mecmua* II. ks., 61. Fırkanın Gediz ve Kütahya Muharebeleri, 25 (1.3.1932); III. ks., İkinci İnönü Muharebesi'nde 61. Fırka, 26 (1.6.1932); IV. ks., Sakarya Meydan Muharebesi'nde 1. Grup, 27 (1.9.1932); V. ks., Sakarya'dan İzmir'e Kadar 1. Kolordu, 28 (1.12.1932); VII. ks., Türk İstiklal Harbi'nde Birinci İnönü Muharebesi, 30 (1.6.1933)⁶⁹.
- İzbudak, Veled Çelebi, *Hatıralarım*, CT (1946).

65. Anılarda Ragıp Nurettin Ege'nin anılarından da yararlanılmıştır.

66. 22-23, 29-35, 57-68, 81-95 sayfaları Kurtuluş Savaşı'na ilişkin anılardır.

67. Yazarı görülemedi.

68. Basılmamıştır. Mehmet Sarı, Hasbi Pirsan, Cevat Yalım Özdemir, A. Faik Doğancılar, Hamit Ercan, Püskülsüz İsmail Efe, İbrahim Ethem'in anıları.

69. *Askeri Mecmua* Tarih Ekleri. Ek. 84-87, 89. I ve IV. kısımlar bulunamamıştır.

- İzzet (Bnb.), İstiklal Mücadelesinde Kars Müstahkem Mevkiine Taarruz ve bu Taarruzdan Alınan Dersler. Mütarekeyi Müteakib Güzeran Olan Vekayi ve Hadisata Kısa Bir Nazar, *Askeri Mecmua* 79 (K. Sani 1931) 205-224.
- Jenkins, Hester Donaldson, *An Educational Ambassador to the Near East. The Story of Mary Mills Patrick and an American College in the Orient*, Fleming H. Revell, New York 1925.
- Kaçar, Halit, *Hatıralar*, CT (1945).
- Kalkavanoğlu, İlyas Sami, *Milli Mücadele Hatıralarım*, Ekcigil Matb., İstanbul 1957.
- Kahyaoğlu, Selahattin, Eski Günlere Bir Bakış, *HMGD* 5 (Temmuz 1956) 20-22; 6 (Ağustos 1956) 22-24; 7 (Eylül 1956) 14-17.
- Kamberhöyüğü Muharebesi ve Molla Kerim'in Esareti, *KM* 6 (Ocak 1952) 16-17⁷⁰.
- Kandemir, Feridun, Anadolu'ya Sirtında Cephane Taşıyan Gazeteci, *YT* II/16 (Haziran 1962) 65-67.
- , Ankara'da Yunan Esirleri, *RTM* VI/67 (Temmuz 1955) 3940-3944.
- , Boğazlıyan Kaymakamı Nasıl Asıldı? *TH* I/12 (Temmuz 1951) 575-577, 621.
- , Bolşeviklerle İlk ve Son Defa Nerede Çarpıştık? *DB* I/3 (18.11.1955) 6-7.
- , Eski Politikacıların Korkunç Tevkifhanesi, Bekirağa Bölüğü, *RTM* VI/66 (Haziran 1955) 3882-3885.
- , İsmet Bey (İnönü) Anadolu'ya Nasıl Gönderildi. *TH* I/12 (Temmuz 1951) 586-589; II/13 (Kasım 1951) 788.
- , Konya'yı Nasıl Kurtardım, Anl. Refik Koraltan, *DB* I/1 (4.11.1955) 6-7, 34.
- , Milli Mücadele'nin Mechul Kalmış Bir Safhası, Kazım Karabekir Paşa Ermenistan Taarruzuna Nasıl Karar Verdi? *TH* II/14 (Aralık 1951) 698-700.
- , Osmanlı Mebusan Meclisi'nden Zorla Alınıp Malta'ya Sürülenler, *DB* III/48 (5.12.1956) 3-35⁷¹.
- , Otuzbeş Yıl Evvelki Ankara, *RTM* VI/61 (Ocak 1955) 3596-3602.
- , Sait Molla'nın Evi Nasıl Yakıldı? *TH* I/3 (15.12.1950) 135-136.
- , Sakarya Harbinden Canlı Birkaç Hatıra, *YS* 11.11.1939⁷².
- , Sirkeci'de Patlayan Bomba, *TH* I/1 (Kasım 1950) 19-20.
- , Son Sadrazam Tevfik Paşa'nın Milli Mücadele Karşısındaki Durumu Ne idi? *DB* III/47 (27.11.1956) 3-24.
- , Vehip Paşa ile Mülakat, *YS* 26.10.1939.
- Kanellopoulos, *Küçük Asya Mağlubiyeti-Ağustos 1922*- c. I; Anesti Oralli, c. II, Çev. Yorgo Kasko, Atina 1936⁷³.
- Kansu, Mazhar Müfit, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, 2 c., T.T.K. Bas., Ankara 1986.

70. Köse Balcılı Mehmet "Güllü Fakı"nın anıları.

71. Malta'ya sürülenlerle ilgili Karabekir, Dr. Esat Paşa, Aka Gündüz, Hüseyin Cahit ve Ahmet Emin'in anıları nakledilmiştir.

72. Salih Bozok'un anıları.

73. Tek çeviri nüsha ATASE Ktph. İST. 123'tedir.

- Karabekir, Kazım, Fevzi Paşa Mustafa Kemal Paşa'yı İstanbul'a Getirmek İçin Gelmişti, *YT IV/50* (7.2.1963) 326-328.
- , *İstiklal Harbimiz*, Türkiye Bas., İstanbul 1960.
- , *İstiklal Harbimizde Enver Paşa ve İttihat-Terakki Erkanı*, Menteş Bas., İstanbul 1967.
- , *İstiklal Harbimizin Esasları*, Sinan Matb., İstanbul 1951.
- Kazım Karabekir Paşa'dan Hatıralar, *DB I/14* (Şubat 1956) 3-5, 27.
- Karacebe, Nizameddin, *Türk Ulusal Savaşının İlk Parçası*, Askeri Matb., İstanbul 1940⁷⁴.
- Karadağ, Hüsamettin, *İstiklal Savaşı'nda Maraş*, Ata Çelebi Bas., Mersin 1943.
- Karadoğan, İsmet, Cemal Paşa'yı Ruslar Öldürmüştü, *YT II/15* (7.6.1962) 36-38.
- Karakaş, Emin Arslan, *İçel Kurtuluş Savaşı Tarihi Hatıraları*, Yeni Mersin Bas., Mersin 1942.
- Karaman, Sami Sabit, Enver Paşa ile Nasıl Mücadele Ettim, *YT I/10* (3.5.1962) 307-309; *I/11* (10.5.1962) 339-341.
- , *Trabzon ve Kars Hatıraları (1921-1922), İstiklal Mücadelesi ve Enver Paşa*, İzmit 1949.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, Büyük İnkılap, Küçük Politika, *Milliyet* 13-22.12.1976.
- , *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*, Bilgi Yay., Ankara 1969.
- , *Politikada 45 Yıl*, Ankara 1968.
- , *Vatan Yolunda Milli Mücadele Hatıraları*, Selenk Yay., İstanbul 1958⁷⁵.
- Karay, Refik Halit, İnanmayanlar Görünce Ne Dediler? *DB III/42* (2.9.1956) 31.
- , *Minelbab İlelmihrab, 1918 Mütarekesi Devrinde Olan Biten İşlere ve Gelip Geçen İnsanlara Dair Bildiklerim*, İnkılab ve Aka Ktb., İstanbul 1964.
- , *Üç Nesil, Üç Hayat*, Semih Lütfü Ktb., İstanbul.
- Kardaşko, Hasan, Anzavur'u Geyve'de Adam Akıllı Ezmiş, Yenmiştik, *DB II/37* (20.7.1956) 21-22, 27.
- , Hilafet Ordusunu İzmit'ten Kaçıran Baskın, Haz. Raif Karadağ, *DB II/39* (10.8.1956) 18-20.
- , İsmet Paşa'yı Anadolu'ya Nasıl Geçirmiştik, *DB II/35* (6.7.1956) 3-5.
- , Onbeşbin Türk'ü Kılıçtan Geçireceklerdi, Haz. Raif Karadağ, *DB II/40* (17.8.1956) 16-17.
- , Sait Molla'yı Nasıl Haklayacaktım, *DB II/38* (28.7.1956) 12-13.
- , Yalova Cephesinde Halit Paşa Kuvvetlerini Nasıl Muhasara Etmiştim, Haz. Raif Karadağ, *DB II/40* (17.8.1956) 9-11.
- Kargı, Yahya Galip, Atatürk'e Ait Menkıbeler, *Cumhuriyet* 2-5.12.1938.

74. 117 no.lı *Askeri Mecmua*'nın Tarih kısmı.

75. 2. bsk. Bsk. Haz. Atilla Özkırmı, Birikim Yay., Bahar Matb., İstanbul 1980.

- Kaya, Şükrü (Röp.), Hacıkırı, Kuşçular, Belemelik, Pozantı ve Karboğazi Savaşları, Anl. Güleklî Nazif Hoca, *KM* 39 (Haziran 1961) 12-13, 17; 40 (Temmuz 1961) 10-11; 41 (Ağustos 1961) 13-14⁷⁶.
- Kemalettin Sami, Milli Ordu Nasıl Doğdu, Nasıl Kazandı? *YT* III/27 (30.8.1962) 7-9.
-----, İstanbul'un İşgali Günü Nasıl Kaçtığını Anlatıyor, *DB* I/9 (30.12.1955) 8-9.
- Kemalettin Şükrü, *Mütareke Acıları, İstanbul'da Mütareke Arifesinden İşgale Kadar Geçen Günlerin Acı Hatıraları*, Selamet Matb., İstanbul 1930.
- Kenber, Lütfi Arif, Abdülhamid'in Oğlu Şehzade Abdürrahim Heyeti Aydın'dan Nasıl Kaçtı? *DB* I/7 (16.12.1955) 4-5.
-----, Muzaffer Ordu Neden Rumeli'ye Geçirilmedi? *DB* I/1 (4.11.1955) 28-29; I/2 (11.11.1955) 30-31; I/63 (18.11.1955) 30-31; I/4 (25.11.1955) 22-23; I/5 (2.12.1955) 22-23; I/6 (9.12.1955) 32-33; I/7 (16.12.1955) 22-23; I/8 (23.12.1955) 32-33; I/9 (30.12.1955) 22; I/10 (6.1.1956) 15; I/11 (13.1.1956) 32-33; I/12 (20.1.1956) 24; I/13 (27.1.1956) 25-26.
- Kesim, Firuz, Cemal Paşa Nasıl Katledildi? *YT* II/18 (28.6.1962) 131-132.
-----, "Enosis Üzerine" *YT* II/20 (12.7.1962) 216.
-----, Milli Mücadele Devri Hatıraları, *YT* II/17 (21.6.1962) 117-118.
-----, Yunanistan'dan Anadolu'ya Geçerek, Atatürk'ü Öldürmek İstemişlerdi, *YT* II/14 (31.5.1962) 11-12.
- Kılıç Ali, *Atatürk'ün Hususiyetleri*, Sel Yay., İstanbul 1955.
Kılıç Ali Hatıralarını Anlatıyor, *Milliyet* 14.10-30.4.1952⁷⁷.
- Kılıç Ali, *İstiklal Mahkemesi Hatıraları*, Sel Yay., İstanbul 1955.
- Kılıç, Salih, Kurtuluş Savaşı'nda Ankara, *HTM* I/1 (1.2.1968) 42-45.
-----, Mareşal Fevzi Çakmak Anadolu'ya Nasıl Kaçtı? *HTM* II/12 (1.1.1968) 23-26.
- Kırhan, Celal, *Mondros'tan Lozan'a (Kurtuluş Yollarında Geçmiş Günler)*, Sıralar Matb., İstanbul 1963.
- Kocaoğlu, Osman, Enver Paşa Buhara'da Kalsa İdi, *YT* I/3 (15.3.1962) 78-79.
-----, Enver Paşa'yı Nasıl Kurtardım, *YT* I/13 (24.5.1962) 403-405.
-----, Rus Yardımının İçyüzü, *YT* I/10 (3.5.1962) 292-293.
- Koçasoğlu, Osman Muzaffer, Bir Yurda Dönüş Hatırası, *KM* 45 (Mayıs 1964) 16, 18.
- Koçer, Kemal, *Kurtuluş Savaşlarımızda İstanbul (İşgal Senelerinde M.M. Grubu'nun Gizli Faaliyeti)*, Vakıf Bas., İstanbul 1946.
-----, M.M. Grubu ve Aziz Ölülere, *YS* 14.7.1939.
- Koçu, Reşad Ekrem, Kavaklıdere Köylü Fatma, *TSS* 2 (15.2.1943) 35-36.

76. Adı geçen dergide H. Kemal Demirbaş tarafından "Anahatlarıyla Kilis Mücadelesi" isimli anılar tefrika halinde yayınlanmıştır. Yalnız dergisin 1959-1960 yıllarına ait 24 sayısı bulunamamıştır.

77. Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955. Eser 14 bölümden oluşmakta, yazarın Sivas'ta Heyet-i Temsiliye karargahında M. Kemal ile tanışmasından başlayıp, II. T.B.M.M.'nde bitmektedir.

- Konyar, Mehmet Ali, Mücadeleye Tek Bir Topla Başlamıştık, *DB II/38* (28.7.1956) 8-9.
- Koray, Enver, *Selahattin Adil Paşa'nın Hatıraları: Hayat Mücadeleleri*, Zafer Matb., İstanbul 1982.
- Korle, Sara E., *Geçmiş Zaman Olur ki -Prenses Mevhibe Celaleddin'in Anıları-*, Çağdaş Yay., Can Matb., İstanbul 1987.
- Köksoy, Ejder, Sami Öğütçü'nün Antep Savaşı Hatıraları, *GKD III/27* (10.3.1960) 23.
- Kuran, Mehmet, Salihi Cephesinde İlk Kuruluş, *KM 45* (Mayıs 1964) 14-15, 18.
- Kutay, Cemal, Sadrazam Sait Halim Paşa'yı Kimler Öldürdü? *TK I/1* (Şubat 1964) 48-53.
- , *Üç Devirde Mehmed Şeref Aykut (1874-1939)*, Teknografik Matb., İstanbul 1985.
- , *Üç Devirde Bir Adam-Fethi Okyar*, Tercüman Yay., İstanbul 1980.
- , *Şehit Sadrazam Talat Paşa'nın Gurbet Hatıraları*, İstanbul 1983.
- Kutlusoy, Nedim, (Röp.), Çukurova Mücadelesi'nde Türk Kadını, *KM 6* (Ocak 1952) 8-9⁷⁸.
- Lloyd George, *Memoirs of the Peace Conference*, 2 vols., New Haven, University of Connecticut Press, Connecticut 1939.
- Lohanizade Mustafa Nureddin, *Hubb-ı İstiklalın Abidesi, Gaziantep Müdafası*, Matbaa-i Milli, İstanbul 1342.
- Luke, Harry, *Cities and Men*, Geoffrey Bles, London 1953.
- , *The Old Turkey and The New*, Geoffrey Bles, London 1955.
- M. Selahaddin, Mütareke Yıllarında: Gazetecilik Hatıraları, *Perşembe 49* (5.3.1936) 6, 11; 50 (12.3.1936) 7; 51 (19.3.1936) 7, 11.
- M. Şeref, Birinci Millet Meclisi, *Milliyet* 15.10.1931-22.1.1932⁷⁹.
- Mahmut Muin, *Samsun Hatıraları*, Şems Matb., Samsun 1927.
- Malkoç, Nami, 920 Yılımmın Kurtuluş Savaşları, *Askeri Matb.*, İstanbul 1937⁸⁰.
- Malta Hatıraları*, ATASE Arş. A. 1/232, Dl. 59, D. 92⁸¹.
- Mamalıoğlu, Abdülkadir, Gaziantep Savaşı'nda Babamın Hatıraları, *GKD II/20* (10.6.1959) 9-10.
- Mazaraki, A. Enianos, *Hatıralar*, Çev. V. Yorgiadis⁸².
- Mehmet Arif (Ayıcı)⁸³, *Anadolu İnkılabı, Mücahedat-ı Milliye Hatıratı (1335-1339)*, İkdâm Matb., İstanbul 1340⁸⁴.
- Mehteroğlu, Atatürk'ün Muharebe Çavuşu Anlatıyor, *KMR 1.7-1.12.1968*.

78. B. Şemsettin Sakır'ın anıları.

79. Yazar Edirne mebusudur.

80. 107 no.lı *Askeri Mecmua* Tarih kısmı.

81. Yazarı görülememiştir.

82. Tek çeviri nüsha ATASE Ktph. İST. 126'dadır.

83. Eskişehir mebusu, miralay.

84. *Anadolu İnkılabı, Milli Mücadele Anıları (1919-1923)*, Arba Yay., İstanbul 1987; *Anadolu İnkılabı, Mücahedat-ı Milliye Hatıratı*, Yılmaz Ofset Bas., İstanbul 1969; *Anadolu İnkılabı*, Çev. H. Fevzi Ayberk, Yeni İstanbul Yay. (tarihsiz).

- Meinertzhagen, R., *Middle East Diary 1917-1956*, The Cress et Press, London 1959.
- Menemencioğlu, Zeynep, *Masal Gibi*, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara 1982.
- Menteşe, H., *Osmanlı Mebusan Meclisi Reisi Halil Mentese'nin Anıları*, Hürriyet Vakfı Yay., İstanbul 1986⁸⁵.
- Mesnil, Kurtuluş Savaşı'nda Toroslarda Esir Düşen Fransız Kumandanı Mesnil'in Türkiye Anıları, Haz. Taha Toros, *Milliyet* 4-23.1.1972.
- Mevlânâzade Rifat, *Türkiye İnkılabının İcyüzü*, Haz. Metin Hasırcı, Pınar Yay., İstanbul 1993.
- Midillili, Ahmed, *Birinci İnönü Muharebesinin İcyüzü*, Büyük Erkan-ı Harbiye Reisliği Matb., Ankara 1930.
- Milar, Kerim, Zalimler Divan-ı Harbi Huzurunda, *DB I/18* (2.3.1956) 12-13.
- Moralı, Nail, *Mütarekede İzmir Olayları*, T.T.K. Bas., Ankara 1973.
- Moralı, Seniha Sami, Hamdullah Suphi ve Türk Ocakları, *HTM I/2* (1.3.1969) 71-77.
- Muftı-Zade, K. Zia, *Speaking of the Turks*, Duffield and Co., New York 1922.
- Mutlu, Fikri, Arpaç Sakarlar Baskını ve 5 Nisan Töreni, *KM 45* (Mayıs 1964) 12-13; 46 (Haziran 1964) 10-11, 18.
- , Kuvayı Milliye Öncülerinin Erçel'de Karşılıklıları, *KM 47* (Temmuz 1964) 12-13.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Ali Rıza Borkurt-Mersin-, *KM 46* (Haziran 1964) 9, 18.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Bütün Kahramanlığı ve Gerçek Hüvviyetiyle Kozanlı Mustafa Nail, *KM 48* (Ağustos 1964) 11-13; 49 (Eylül 1964) 8-9; 50 (Ekim 1964) 10-11, 18.
- , Mücahitlerimizi Tanıyalım: Takiddin Sanlı-Mersin- *KM 47* (Temmuz 1964) 11.
- Müftüler, Lütfü, *Milli Mücadele (Denizli Heyet-i Milliyesi)*, Türkdili Bas., Balıkesir 1947.
- Mümtaz, Ulusoy, *İstiklal Savaşında İkinci Kolordu*, Askeri Matb., İstanbul 1935⁸⁶.
- Nayral Martin de Bourgon-Pierre Emil Joseph, *Dix ans de Souvenirs 1914-1924*, 8 vols., Nimes: Impr.de Chastanier Freres et Almeras, 1933.
- Nebizade Hamdi, İstiklal Mahkemesini Tesiri Altında Bırakan Meşhur Şaki Kel Raif Nasıl İdam Edilmişti? *DB II/37* (20.7.1956) 10-11.
- , Aşçı Kılığına Girerek Anadolu'ya Nasıl Kaçmıştım? Haz. İsmet Yenisey, *DB II/36* (13.7.1956) 6-7.
- , Çarşafa Bürünmeye Mecbur Olan Gazeteci, *DB II/35* (6.7.1956) 7-8.
- Nemrutlar Divan-ı Harbi'nin Ölümüne Mahkum Ettiği Dr. Reşit Bey ve Hatıraları, *YT III/37* (8.11.1962) 333-335; *III/38* (15.11.1962) 363-365.
- Nicolson, Harold, *Peacemaking 1919*, Constable and Co. Ltd., London 1934.
- , *Curzon: The Last Phase 1919-1925, A Study in Post-War Diplomacy*, Constable and Co. Ltd., London 1934.

85. Anıların 232-239 sayfaları arası Mütareke dönemini anlatmaktadır. Ayrıca bk. Halil Mentese'nin Hatıraları, *Cumhuriyet* 13.10-9.12.1981.

86. 96 no.lı *Askeri Mecmua* tarih kısmı.

- Nikolopoulos, Hristos, *1921'in Onbinleriyle Beraber (24.6-10.9.1921, Küçük Asya Seferi)*, Çev. Dimitri Bizanidi⁸⁷.
- Noyan, Abdülkadir, *Son Harplerde Salgın Hastalıklarla Savaşlarım*, Son Havadis Matb., Ankara 1956⁸⁸.
- Nur, Rıza, *Hayat ve Hatıratım*, 4 c., Altındağ Yay., İstanbul 1968.
- Nurettin Paşa, Pontos Meselesinin İçyüzü, *DB I/21* (23.3.1956) 10-11.
- Nurettin Paşa, Pontusçuları Anlatıyor, *YT II/21* (19.7.1962) 225-226.
- Nutku, Seyfî, Gençlik Anadolu'nun İlk Temsilcisi Refet Paşa'yı İstanbul'da Nasıl Karşıladı? *YT III/35* (25.10.1962) 261-263.
- Nutku, Emrullah, Bir Deniz Subayının İstiklal Savaşı Hatıraları, İstiklal Savaşı'nda Denizciler, *YT I/1* (1.3.1962) 25-27; Deniz Cephesi, I/1 (8.3.1962) 55-56; I/3 (15.3.1962) 90-91; I/4 (22.3.1962) 110-111; İlk Ganimet, I/5 (29.3.1962) 138-139; Müzayedeye Konan Komutanlık, I/6 (5.4.1962) 168-169; İstanbul'dan Kaçırılan Alemdar, I/7 (12.4.1962) 217-218; Alemdar ve Kahramanları, I/8 (19.4.1962) 251-252; Muharebe ve Zafer, I/9 (26.4.1962) 276-278; Kahramanlar Verilmez, I/10 (3.5.1962) 314-315; Habersiz Gelen Misafir, I/11 (10.5.1962) 348-349; İstanbul'da Yeraltı Çalışmaları, I/12 (17.5.1962) 377-378; Muavenet-i Bahriye Grubu, I/13 (24.5.1962) 412-413; İşgal Günlerinin Acı Hatıraları, II/14 (31.5.1962) 26-27; Kuvvete Boyun Eğmeyenler, II/15 (7.6.1962) 56-57; Yelken Taliminden Dönmeyenler, II/16 (14.6.1962) 91-93; Bahriye Dairesi, II/17 (21.6.1962) 121-123; Trabzon Nakliyatı Bahriye Kumandanlığı, II/18 (28.6.1962) 149-150; İlk Deniz Nakliyatı, II/19 (5.7.1962) 186-188; II/20 (17.7.1962) 215-216; II/21 (19.7.1962) 245-246; II/22 (26.7.1962) 281-283; Ümit Vapuru Yolcuları, II/23 (2.8.1962) 315-316; Vatanperver Bahriyeliler, II/24 (9.8.1962) 348-350; II/25 (16.8.1962) 379-381; Anadolu'ya Sevkiyat, II/26 (23.8.1962) 411-412; Varupda Başlayan Görev, III/27 (30.8.1962) 23-25; İstanbul'un Armağanları, III/29 (13.9.1962) 89-91; Deneme Görevi, III/30 (20.9.1962) 124-125; III/31 (27.9.1962) 151-152; III/32 (4.10.1962) 188-189; Fedakarlık ve Vatanseverlik, III/33 (11.10.1962) 218-219; Arap Sudi, III/34 (18.10.1962) 250-252; Mehmetçiğin İmanı, III/35 (25.10.1962) 283-284; Milli Mücadele Ruhu, III/37 (8.11.1962) 346-348; Rüsumat 4'ün Serencamı, III/38 (15.11.1962) 378-380; Garip Bir Sandal Sefası, III/39 (22.11.1962) 408-409; Preveze'nin Taşvanları, IV/40 (29.11.1962) 27-28; Samsun Bombardımanı ve Kahramanlık Yarışı, IV/41 (6.12.1962) 60-61; IV/42 (13.12.1962) 85-86; Pontosçuların Sürülmesi, IV/43 (20.12.1962) 60-61; Korkunç Bir Misilleme, IV/44 (27.12.1962) 155-157; Sokrat Çetesinin İmhası, IV/46 (10.1.1963) 220-221; Sıkıntılı Günler, IV/47 (17.1.1963) 252-253; Fethiye Deniz Grubu, IV/48 (24.1.1963) 284-285; Düşmana Taşıtılan Toplar, IV/49 (31.1.1963) 313-315; İki Şecaat Misali, IV/50 (7.2.1963) 351-352; "Gazal"ın Serüveni ve Türk Subayının Cesareti, IV/51 (14.2.1963) 381-394; Harp Hilesi, IV/52 (21.2.1963) 412-414.
- Oflaz, Nurettin, Şerif Efe, *KMR* 1.11.1967.
- Oğuzbaşı, Ahmet, Ah vatan, Ah Vatan, *KM* 35 (Şubat 1961) 15-16, 18.
- , İşgal Faciası ve Türk'ün Bayrak Sevgisi, *KM* 3 (Haziran 1968) 10-11.

87. Katimerini Gazetesi savaş muhabiri Nikolopoulos'un anıları. ATASE Ktph. İST. 135.

88. 120-131. sayfalar Kurtuluş Savaşı'ndaki salgın hastalıklardan bahsetmektedir.

- Oğuzbaş, Ahmet, Milli Mücadele'den Bir Hatıra "Ezeli ve Ebedi Aşkımız" *KM 7* (Ekim 1958) 16-17.
- Oğuzcan, Lütfi, Allahuekber, Allahuekber, *KM 39* (Haziran 1961) 15-16.
- , İlk Büyük Millet Meclisi'ne Mersin Mebusları Nasıl Seçilmişti? *KM 7* (Ekim 1958) 16-17.
- , Maraş Burçlarında Bayrak, *KM 48* (Ağustos 1964) 6-8.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Abdürrahim Saygın, *KM 42* (Eylül 1961) 13.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Fahri Merzeci-Mersin- *KM 41* (Ağustos 1961) 15-16.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Hacı Bedir Ağa'nın Hayat Hikayesi, *KM 43* (Ekim 1961) 15-16.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Mustafa Faik Akyol -Kadirli-, *KM 38* (Mayıs 1961) 15-16.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Nasrullah San, *KM 7* (Nisan 1952) 4-5.
- , Mücahitleri Tanıyalım: Ömer Nazmi Çiftçi -Tassus-, *KM 39* (Haziran 1961) 14, 18.
- Okday, İsmail Hakkı, *Yanya'dan Ankara'ya*, Sebil Yay., İstanbul 1975.
- Okday, Şefik, *Büyükbabam Son Sadrazam Ahmet Tevfik Paşa*, Marsan Matb., İstanbul⁸⁹.
- Okyar, Fethi, Bir Hatıra, *Yakınlarından Hatıralar* (Sel Yay., İstanbul 1955) 40-45.
- Operatör Cemil Paşa, Hatıraları, *CT VIII* (1945).
- Operatör Hazım Paşa, Hatıraları, *CT VI* (1945).
- Ordunun Ardından Giden 60 Kağnılık Kolun Kumandanı Mehmed Çavuş İzmir'e Akışı Anlatıyor, *HMGD III/31* (Eylül 1958) 12-15.
- Orga, İrfan, *Portrait of a Turkish Family*, Macmillan, New York, London, Gollancz 1950.
- Oruç, Arif, Milli Mücadelenin İlk Mehter Takımı, *TK I/1* (Şubat 1964) 18-20.
- Osman Musaffer Anlatıyor, *KM 51* (Kasım 1964) 16-17; *52* (Aralık 1964) 14-15.
- Osman Zeki, *Kıymetli Hatıralarımdan Kuvva-i Milliye, Evkaf-ı İslamiye* Bas., İstanbul 1922.
- Osmanoğlu, Şadiye, *Hayatımın Acı ve Tatlı Günleri*, Bedir Yay., İstanbul 1966.
- 30 Ağustos Hatıraları*, Sel Yay., Hisar Matb., İstanbul 1955⁹⁰.
- Otuz Ağustos'tan Bir Yaprak, Ah, Bizim Hacı Anesti, *KM 6* (Eylül 1958) 12-13.
- Owen, Collinson, Constantinople Occupied, Landing of the British at Gallipoli and the Golden Horn, *Current History XVIII* (January-March 1919).

89. Basım tarihi bulunmamaktadır.

90. Atatürk 30 Ağustos Zaferinin Kısa Bir Hikayesini Yapıyor (7-19); Mareşal Çakmak'ın 30 Ağustos Zaferine ve İzmir'in Kurtuluşuna Ait Bazı Hatıraları (20-25); Başkumandan Mustafa Kemal'in Seryaveri Salih Bey'in Hatıraları (26-40); Atatürk'ün Yaveri Muzaffer Kılıç'ın 30 Ağustos Zaferine Ait Hatıraları (41-46); Gürer, Cevat Abbas, Beş Günde Yaradılan Tarih (47-51); Yunan Başkumandanı Trikopis Anadolu Savaşını ve Nasıl Esir Edildiğini Anlatıyor (52-57); Yunan Başkumandanı Trikopis'i Esir Eden Askerimiz Ahmet Çavuş (58-59); Abaloğlu, Y. Nadi, M. Kemal'in B.M. Meclisi'ne Cepheden Gönderdiği Beş Rapor (60-63); Karacan, Ali Naci, Atatürk Büyük Zaferi Bir Gece Bize Nasıl Anlattı (64-67); Talu, Ercüment Ekrem, Atatürk Bir Otuz Ağustos Sabahı Tebriklerini Kabul Ettiği Misafirlerine Neler Söylemişti? (68-69); Miralay Zeki Bey'in Hatıraları (70-76); Kaymakam Reşat Bey'in Hatıraları (77-78); İzmir'e İlk Giren Süvari Müfrezesi Krm. Bnb. Şerafettin Bey'in Hatıraları (79-82); İzmir'e Girenlerden Yzb. İhsan Hekimoğlu Anlatıyor (83-86); İzmir Kapılarında Muzaffer Başkumandan Gazi M. Kemal Paşa ile Üç Ay-rı Mülakat, F. Rıfki Atay, Y. Kadri Karaosmanoğlu, C. Nuri (87-96).

- Önder, Ahmet, *Mustafa Necati Bey ve İstiklal Mücadelesi Hatıraları*, İdeal Matb., Ankara 1953.
- Öner, Şükrü, Kuva-yı Milliye Hatıraları, Milli Mücadele, *KMR* 1.6-1.8.1968.
- Öngören, İbrahim Tali, Bingazi'den Anadolu'ya ve Ölümüne Kadar, *Yakınlarından Hatıralar* (1955) 109-118.
- Özalp, Kazım, Cumhuriyet Nasıl İlan Edildi. *YT* III/36 (1 Kasım 1962) 289-291.
- , İlk Cepheleleri Nasıl Kurduk, *DB* II/26 (27.4.1956) 16-17; Sakarya Harbini Nasıl Yaptık, II/27 (4.5.1956) 18-19.
- , İstiklal Savaşımızın İlk Cephesi Nasıl Kuruldu, Yazan: Naci Sadullah, *Cumhuriyet* 21.5-18.6.1968.
- , *Milli Mücadele (1919-1922)*, T.T.K. Bas., Ankara 1985.
- , Kasım Özalp Anlatıyor, *YT* II/19 (5.7.1962) 161-163; II/20 (12.7.1962) 196-197; II/21 (19.7.1962) 231-232; II/22 (26.7.1962) 260-262; II/23 (2.8.1962) 294-295; II/24 (9.8.1962) 325-327; II/25 (16.8.1962) 362-365; 30 Ağustos Başkumandanlık Meydan Muharebesi, III/27 (30.8.1962) 3-6; Sakarya'ya Doğru, III/28 (6.9.1962) 38-39; III/29 (13.9.1962) 70-72; III/30 (20.9.1962) 107.
- , Özalp Atatürk'ü Anlatıyor, *Milliyet* 10.11-27.11.1969⁹¹.
- Özalp, Yalçın, *Gazilerin Dilinden Milli Mücadelemiz*, Semih Ofset Bas., Ankara 1986⁹².

91. Anıların 13.-17.11 tarihleri arası Kurtuluş Savaşı'na ilişkindir.

92. Kurtuluş Savaşı yıllarında Kahramanmaraş'ta savaşan gazilerin anıları. İbrahim Genç, 21; Yusuf Kesim, 22; Ökkeş Terzi, 23; Süleyman Zulkadiroğlu, 27-32; Hüseyin Kapukaya, 33; Ali Seyhanlı, 34; Mehmed Suphi Tolun, 35-66; Ahmet Bekerecioğlu, 67-68; Yusuf Gökalan, 79-80; H. Yusuf Akkaya, 81-82; Mehmet Ali Çavuş, 82; Arslan Toğuzata, 107-114; Durdu Mehmet Akkurt, 119; Elif Akgemci, 120; Ahmet Çanakçı, 124; Mustafa Hilmi Eşbah, 124-131; Fakı Koyuncu, 131; Ahmet Akben, 133; Mehmet Bilir, 134; Mehmet Emin, 134; Ahmet Şerbetçi, 135; Abdurrahman Atak, 137-138; Ali Erbilir, 138; Mehmet Erdiş, 138-139; Gündüz Mehmet, 139; Hüseyin Koloğlu, 140; Hasan Kaçmaz, 140; Mehmet Kasımoğlu, 140-141; Emine Üzüm, 141-142; Mehmet Beler, 143; Burun Hasan, 144; Hasan Deligönül, 144; Denizoğlu Mehmet Çavuş, 144-145; Bekir Kiraz, 145-146; Hamdi Kozanoğlu, 146; Mehmet Paköz, 148; Ali Sütçü, 148-149; Mehmet Tekinşen, 149; Ahmet, 157-158; Ali Könger, 158; Ökkeş Savaş, 159; Ali Saygılı, 159-170; Ali Seçil, 170; Milcan Şirin, 171-172; Ahmet Anbaroğlu, 173-174; Mustafa Kuşçu, 174-179; Ökkeş Bozdoğan, 179; Mustafa Özyeşildağ, 179-182; Zeynep Tosun, 182; Hamdi Akben, 183-185; Duran Akgün, 185-189; Ayşe Beyazbayrak, 189-190; Osman Bozak, 190; Ömer Doğan, 190-193; Mehmet Duyar, 193; Kadir Hacı Emir, 194; Mehmet Kayım, 194-195; Mehmet Kaynak, 196; İbiş Özgün, 196; Ayşe, 197-198; Mehmet Altun, 201; Ali Çakmak, 202-204; Mustafa Demircioğlu, 204; Ömer Göktaş, 204; Yaşar Mehmet, 205; Hüseyin Özsoy, 205; Mustafa Sıddık, 295; Mehmet Zıvkara, 206; Alim Bilginer, 209; Mümtaz Eren, 210-213; Mehmet Erzenin 213-215, Mustafa Emlik, 215; İbrahim Fındık, 215; Hasan Gülpak, 216-217; Osman Palta, 217; Hasan Kıracçahallı, 217-218; Ömer, 218; Mehmet Salt, 218; Emine Temiz, 218; Süleyman Vakkasoğlu, 218; Mehmet Abama, 219-229; Fevzi Demirciler, 229; Hasan Erşahan, 229-230; Ahmet Göcek, 230; Rızvan Hemez., 230-232; Şaban İskender, 232-233; Köşker Kadir, 234; Karaca Eloğlu, 234; H. Ökkeş Kesici, 234; Cafer Suçoğlu, 235-236; İbrahim Tabak, 236; Fatma Pala, 237; Durdu Aslantürk, 239-240; Os-

- Özbekler Tekkesi, *TH II/15* (Nisan 1952) 788-791.
- Özdemir, Mehmet, *Milli Mücadele'de Develi*, Kayseri⁹³.
- Özden, Celal Muhtar, *Hatıralar*, *CT X* (1945).
- Özgen, Abdurrahman⁹⁴, *Milli Mücadele'de Türk Akıncılar*, Vatan Matb., İstanbul 1970.
- Özgiray, Ahmet, İngiliz Yüksek Komiseri Sir Horace Rumbold'a Göre 1918-1920 Yıllarında Türkiye, *SBFD 2* (1981) 101-153.
- Özkaya, Yüksel, Bir Kadının Antep Savaşı Hatıraları, *GKD IV/43* (10.7.1961) 14-16.
- Özkul, Ali Rıza, *İstiklal Savaşı'nda 7. Tümen*, K.K.K. Askeri Bas., İstanbul 1952.
- Özler, A. Baba, Haydarpaşa Garı'nı Havaya Uçuran Adamı Tanıdım, *YBT V/10* (Ekim 1980) 9-12.
- Özouguz, Esat, *Adana'nın Kurtuluş Mücadelesi Hatıraları*, Ülkü Bas., İstanbul 1934⁹⁵.
- Paker, Esat Cemal, *Siyasi Tarihimizde Kırk Yıllık Hariciye Hatıraları*, Hilmi Ktb., İstanbul 1952.
- Paksoy, Ali Rıza, Bir Tek Mavzerle Akıncı Kolu Kurmuştum, *DB II/38* (28.7.1956) 22-23.
- Pamirtan, S. Şükrü, İşgalden Kurtuluşa İzmir'in Kara Günleri, *Cumhuriyet* 9.-20.9.1969.
- Yunan Asya-yı Suğra Ordusu Kumandanı General "Populas"ın Hatıratı*, Askeri Matb., İstanbul 1927⁹⁶.

man Cengiz Tabak, 240-241; Veli Çevik, 241; Mehmet Denizdurduran, 241-242; Ali Dövlünlü, 244; Şahap Kısakürek, 244-246; Mahmut Öcal, 246; Ahmet Saman, 250; Mehmet Saygılı, 250; Mehmet Sait Yalçın, 251-252; Mehmet Sezer, 259; İbrahim Tekinşen, 259; Hacı Yeşil, 260; Meliha Alparslan, 261-263; Mehmet Ataş, 263; Numan Bayazıt, 264-265; Zekeriya Baykız, 265; Ahmet Dikeç, 265-269; Hasan Kaplan, 269; Mehmet Karataş, 269-270; Mehmet, 270; Şerif Özdiler, 270; Hacı Ökkeş, 270-271; Ali Paköz, 271; İbrahim Aslan, 275-276; Aytemiz 276; Osman Dekinkuyu, 276; Efe Mehmet, 276-277; Ali Kaplan, 277; Ahmet Kara, 278; Ökkeş Tiyekli, 278; Ahmet, 281-283; Mehmet Arslan, 283-284; Ali Bolatkale, 284; Meryem Maltacı, 284; Şerife Gündeşli, 284; Gülsüm, 285; Mustafa Karaokur, 285; Ahmet Kanlıdere, 285-287; Yusuf Kebapçioğlu, 287-290; Sami Kuşçuoğlu, 291-301; Durdu Sucu, 301-304; Borazan Ahmet Taze, 304; İbrahim Çatalbaş, 305-306; Kemal Güder, 306; Ali İskender, 306; Mustafa Uzunlar, 306-307; Ökkeş Türk, 307; Fatma Bayezit, 307; H. Yusuf Aktolu, 309; Fatma Evliya, 310; Maviş Derinkuyu, 313-314; İbrahim Görür, 314; Şükrü Günül, 314; Ali Ünal, 314; Osman Akçakale, 315-317; Hurşit Bacı, 317; İbrahim Cücük, 318; Ökkeş Gemci, 318-320; Kanadıkırık Mehmet, 320; Ali Oruk, 320-321; Mehmet Zeybek, 321-322; Hasan Arıkan, 327-328; Arif Erşan, 328; Yunus Gözler, 328-329; Hasan Kalınmeşe, 329; İsmail Karabaş, 329; Tevfik Altunzincir, 331-333; Hacı Hasan, 333-334; Muharrem Başkan, 339-340; Şaban Ali Bozokur, 340; Yusuf Ermiş, 340; Hacı Yeşilli, 340; Ökkeş Görünlü, 341-342; Salman Kavaf, 342; Ökkeş Uncu, 343; Ali Çam, 343-344; Ali Ünal, 344; Mehmet Hilmi Vakkasoğlu, 345-351.

93. Basım yeri ve tarihi bulunmamaktadır.

94. Akıncı süvari, Vardar müfreze kumandanı.

95. *Yeni Adana*, 5.1.-22.1.1934.

96. 8 no.lu *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı. Ayrıca bk. *General Papulas'ın Hatıratı*, Çev. İbrahim Halil, Askeri Matb., İstanbul 1928; *General Papulas'ın Hatıratı*, Yeni İstanbul Yay., Yeni İstanbul Matb., İstanbul 1969.

- Passaris, *Küçük Asya Ordusunun Parçalanması, Dağılması, Esareti*, c. I, Atina 1934, Çev. Y. Kundakçioğlu⁹⁷.
- Patrick, Mary Mills, *Under Five Sultans*, London 1930.
- Peker, Nurettin, *1918-1923, İstiklal Savaşı'nın Vesika ve Resimleri, İnönü, Sakarya ve Dumlupınar Zaferlerini Sağlayan İnebolu ve Kastamonu Havalisi*, Gün Bas., İstanbul 1955.
- , *Öl, Esir Olma, İstiklal Savaşı'nda Ereğli Alemdar Kurtarma Gemisinin Kahramanlığı ve Siyasi Neticeleri (Resim ve Vesikalarla)*, Çınar Matb., İstanbul 1966.
- Peremeci, Bilgin, Atatürk'ten Anılar, Yakınları Mustafa Kemal'i Anlatıyor, *Yİ* 10.-20.10.1971⁹⁸.
- Petek, Hakkı, Kurtuluş Savaşı'nda Selimiye Kışlasından Anadolu'ya Kaçırılan Telsizler, *HTM* II/9 (1.10.1970) 74-81.
- Poincare'nin Hatıratından Türkiye*, TİTE Arş. K. 150, F. 27324 a,b.
- Polat, Kamil, Milli Mücadele'de Kilis ve Havalisi, *HMGD* 3 (Mayıs 1956) 12-13; 4 (Haziran 1956) 16-17; 5 (Temmuz 1956) 16-19; 7 (Eylül 1956) 11-13.
- Presland, John, *Deeds Bey*, Macmillan Co., London 1942.
- Price, Claire, Mustapha Kemal and the Greek War, *Current History* 14 (August 1921) 754-761.
- , *The Rebirth of Turkey*, Thomas Seltzer, New York 1923.
- Price, G. Ward, *Extra-Special Correspondent*, George G., Harrap Co., London 1927.
- Rauf Orbay'ın Hatıraları, *YT* II/15 (7.6.1962) 48-50; II/16 (14.6.1962) 80-82; II/17 (21.6.1962) 112-114; II/18 (28.6.1962) 144-146; II/19 (5.7.1962) 176-178; II/20 (12.7.1962) 208-210; II/21 (19.7.1962) 240-242; II/22 (26.7.1962) 272-274; II/26 (23.8.1962) 400-404; III/27 (30.8.1962) 16-19; III/28 (6.9.1962) 48-52; III/29 (13.9.1962) 80-84; III/30 (20.9.1962) 112-115; III/31 (23.9.1962) 144-150; III/32 (4.10.1962) 176-182; III/33 (11.10.1962) 208-212; III/34 (18.10.1962) 240-244; III/35 (25.10.1962) 272-278; III/36 (1.11.1962) 304-312; III/37 (8.11.1962) 336-339; III/38 (15.11.1962) 368-372; III/39 (22.11.1962) 400-405; IV/40 (29.11.1962) 16-20; IV/41 (6.12.1962) 48-55; IV/42 (13.12.1962) 80-83; IV/43 (20.12.1962) 112-115.
- Rawlinson, A., *Adventures in the Near East*, London 1923.
- Rentis, Konstantin, *1 Kasım 1921'den Sonra Yunanistan'ın Dış Meselelerinin Durumu*, Atina 1922, Çev. Anesti Oralli⁹⁹.
- Reşit Paşa, *Reşit Paşa'nın Hatıraları (Sivas'ta Harekat-ı Milliye Başlangıcından Sivas Kongresi'ne, Birinci Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar)*, İstanbul 1940.
- Rey, Ahmet Reşit, *Gördüklerim, Yaptıklarım (1890-1922)*, *CT* (1945).
- Rıza Tevfik Anlatıyor, *YS* 1.8.-28.9.1948.

97. Basılmamıştır. Çevri nüsha ATASE Ktph. İST. 125'dedir.

98. Hasan Rıza Soyak, Tevfik Rüştü Araz, İsmet İnönü, Celal Bayar, Salih Bozok, Kılıç Ali, Cevat Abbas Gürer, Fethi Okyar, Yunus Nadi ve Falih Rıfkı Atay'ın Atatürk'e ait bazı anıları.

99. ATASE Ktph.

- Rouillon, Leon, *Mon Beau Voyage*, Les Gemeaux, Paris 1923.
- Rüştü, İstiklal Harbi'nde 61. Fırka'nın 26 Ağustos, Büyük Taarruz'da Oynadığı Rol, *Askeri Mecmua* 96 (Mart 1935) 148-163.
- Ryan, Andrew, *The Last of Dragomans*, Geoffrey Bles, London 1951.
- Sabis, Ali İhsan, Ali İhsan Paşa "Siyasi Sürgünler Adası" Malta'dan Ankara'ya Nasıl Kaçtı? Haz. Cemal Kutay, *TK* 1/3 (Nisan 1964) 193-200.
- , *Harp Hatıralarım*, c. I, Tan Matb., İstanbul 1943; c. II-IV, Güneş Matb., Ankara 1951; c. V, *İstiklal Harbi ve Gizli Cihetleri*, Güneş Matb., Ankara 1951.
- Sadri Ethem, Ankara'da Mebus Alemleri, *YT* 1/8 (19.4.1962) 236¹⁰⁰.
- Sakallı, Rifat, Çukurova'nın Son Harbi, *KM* 49 (Eylül 1964) 14-15, 18.
- Salıh, Selahattin, *İstiklal Harbinde Büyük Taarruzda Birinci Süvari Tümeninin Harekati*, ATASE Ktph. İST. 230.
- , Kurtuluş Savaşı'nın Gizli Örgütü M.M. Grubu, *Hürriyet* 31.8.1972-12.9.1972.
- Sanal, Mithat, Milli Mücadele'den Bir Yaprak, *HTM* II/8 (1.9.1968) 28-34.
- Sarıyanni, Kavalice'ye Karşı Yapılan Keşif Taarruzu Ne İçin Emredildi ve Nasıl İcra Olundu? *Elefteron Vima* (5.2.1930), Çev. Kaymakam İbrahim Bey, ATASE Ktph. İST. 278.
- Sayar, Adil, *Hatıraları*, TİTE Arş. K. 53, F. 17299.
- Scipio, Lynn A., *My Thirty Years in Turkey*, Rindge, Richard R. Smith Publisher Inc., New Hampshire 1955.
- Selahaddin Adil, İstanbul'un Kurtuluşu, *YT* III/32 (4.10.1962) 161-162.
- Yüzbaşı Selahaddin'in Romant*, Haz. İlhan Selçuk, c. I-II, Remzi Ktb., İstanbul 1975¹⁰¹.
- Selahaddin, *Türk İstiklal Harbinde I. İnönü Muharebeleri*, Askeri Matb., İstanbul 1933.
- Selahaddin Adil Paşa'nın Hatıraları, Hayat Mücadeleleri*, Der. Enver Koray, Zafer Matb., İstanbul 1982.
- Selanikli, Hamdi M., Birinci Kavaklıhan Muharebesi, *KM* 7 (Nisan 1952) 7-10.
- Selma Ekrem, *Unveiled, The Autobiography of a Turkish Girl*, Washburn, New York 1930.
- Sertoğlu, Midhat, Ayasofya'yı Havaya Uçurmayı Asla Düşünmedik, *YBT* X/1 (Ocak 1983) 5-9¹⁰².
- Sertoğlu, Murat, *Kendini Kurtaran Şehir Kahraman Maraş'ın Kurtuluş Destanı*, Türcüman 1.3.-5.5.1970¹⁰³.
- , Mareşal Çakmak'ın Hatıraları, Anlatan: Adnan Çakmak, *Hürriyet* 10.4.-20.5.1975.
100. RA (Kasım 1928).
101. Ayrıca bk. Yzb. Selahaddin Elker'in Anıları, *Cumhuriyet* 21.10.1972-24.1.1973.
102. Galip Kemali Söylemezoğlu'nun anıları.
103. Ali Kılıç, Hacı Ökkeş Saatçi, Osman Erşan, Yusuf Kebapçı, Mehmet Arslan, Ökkeş, Ali Çavuş, Ali Aytemiz, Hamdi Kozanoğlu, Mehmet Cebe, İbrahim Kahveci, Mustafa Anamur, Ökkeş Savaş, Saim Emirmahmutoğlu, Musa Borcalan, Ali Seçil, Ökkeş Büyükkavgacı, Duran Etlî'nin anıları.

- Sevük, İsmail Habib, *O Zamanlar*, Kültür Bak. Yay., Ankara 1981.
- Seyfi, İzmir'e Nasıl Girdik, *DB I/9* (30.12.1955) 16-17.
- , Mudanya Mütarekesi Nasıl Yapılmıştı, *DB I/10* (Ocak 1956) 24-25, 34.
- Seyfi Paşa, Mudanya Konferansı, *YT III/33* (11.10.1962) 193-195.
- Seyidin Ahmet, Erenköy'deki Silah Deposunu Nasıl Boşaltmışık? *DB II/36* (13.7.1956) 22-23, 27.
- Seymour, *The Intimate Papers of Colonel House*, Boston 1928.
- Sforza, Carlo, *Makes of Modern Europe*, Indiana: The Bobbs-Merrill Co., Indianapolis 1928.
- Shuttleworth, D.I., Turkey from the Armistice to the Peace, *Journal of the Royal Central Asian Society XI* (1924).
- Siirt Mebusu Mahmud Bey'in Günlük Not Defteri, Türk'ün Kaderini Değiştiren Ay, *HTM II/7* (1.8.1966) 10-19.
- Simavi, Lütfi, Damat Ferid'in Sevr Hazırlığı, *YT II/23* (2.8.1962) 291.
- , *Osmanlı Sarayının Son Günleri*, Hürriyet Yay., İstanbul¹⁰⁴.
- Soğukçalı, A. Şevket, *İstiklal Harbinde 38. Alayla Samsun'dan İzmir'e*, Askeri Matb., İstanbul 1941.
- , *İstiklal Harbinde Olaylar*, Yenicezaevi Matb., Ankara 1947.
- Sorgun, M. Taylan, *İtihat ve Terakki'den Cumhuriyet'e Bitmeyen SavaşP Halil Kut Paşa'nın Hatıraları*, Yedi Gün Yay., İstanbul 1972.
- Sotiriyu, Dido, *Benden Selam Söyle Anadolu'ya*, Sander Yay., Divan Matb., İstanbul 1974.
- Söylemezoğlu, Galip Kemali, Ayasofya Nasıl Havaya Uçurulacaktı? *TD I/2* (1.5.1950) 52-53.
- , *Başımızca Gelenler, Yakın Bir Mazinin Hatıraları, Mondros'tan Mudanya'ya (1918-1922)*, Kanaat Ktb., İstanbul 1939.
- , *Hariciye Hizmetinde Otuz Sene (Mutlakiyet-Meşrutiyet ve Milli Mücadele Yıllarında Gördüklerim ve Başımıza Gelenler, 1892-1922)*, Şaka Matb., İstanbul 1949.
- , "İzmir'i Size Bırakmayız!" Diyen Venizelos'la Bir Konuşma, *YT I/9* (26.4.1962) 269-271.
- , Milli Mücadele'de Enver Paşa, *TD I/1* (15.4.1950) 24-25.
- , Milli Mücadele'yi Ankaralılara Anlatmak İçin Yapılan Roma Toplantısı, *YT II/24* (9.8.1962) 347.
- , *Yok Edilmek İstenen Millet*, Selek Yay., İstanbul 1957¹⁰⁵.
- , Yunanlı Dostlarımızın Akılları Olsa Evvela Yakın Geçmişten Ders Alırlardı. *DB II/39* (10.8.1956) 3-5.
- , Zafer Sarhoşları, *YT II/21* (19.7.1962) 238-239.

104. Basım tarihi bulunmamaktadır. 420-538 Mondros Ateşkesi sonrasına aittir.

105. Kongrelere, konferanslara, ülke temsilciliklerine gönderilen mektup ve mesajlardan, kongrelerde okunan nutuklardan oluşmuştur. 1920 yılının çeşitli evrelerini yansıtan eser, işgallere karşı tepkiyi ve ülkenin içinde bulunduğu durumu yansıtmaktadır.

- Sözer, Vural (Röp.), Altı General Meydan Savaşını Anlatıyor, *HTM II/7* (1.8.1965) 6-16; Gündüz, Asım, Savaşın Stratejik Önemi 7-8; Altay, Fahrettin, Büyük Taarruzda Türk Süvarisi, 9-10; Gürman, Nafiz, Bursa'nın Kurtuluşu, 10-11; Iskora, Muharrem Mazlum, Düşmanın Zulmü, 11-12; Belen, Fahri, Çetin Savaşlar, 12-15; Çalbatır, Seyfettin, İzmir'in İşgali 15-16.
- Sun, Zeynel Besim, Celal Bayar'ı Kimler Saklamıştı, *DB I/3* (Kasım 1955) 18-19, 35.
- , Milli Mücadele'de Zeybekler, *DB I/1* (4.11.1955) 18-19; *I/2* (11.11.1955) 8-9; *I/3* (18.11.1955) 16-17; *I/4* (25.11.1955) *I/5* (2.12.1955) 20-21; *I/6* (9.12.1955) 30-31; *I/7* (16.12.1955) 20-21; *I/9* (30.12.1955) 24-25; *I/10* (6.1.1956) 20-21, 34.
- Sungur, Mehmet, "Kafirin Kurşunu Öldürmez", Röp. İhsan Birinci, *HTM XXI/7* (1.8.1967) 66-69.
- Sylvester, A.J., *The Real Lloyd George*, Cassell and Co. Ltd., London 1947.
- Şalvuz, İsmail Ferahim, *İstiklal Savaşı'nda Kahraman Çukurovalılar*, Aydınlık Bas., İstanbul 1928.
- , Tarsus-Bağlar Savaşı, *KM 34* (Ocak 1961) 6-7; 35 (Şubat 1961) 6-8; 36 (Mart 1961) 7-8; 37 (Nisan 1961) 6-7; 38 (Mayıs 1961) 10.
- Şapolyo, Enver Behnan, *Kemal Atatürk ve Milli Mücadele Tarihi*, Berkalp Ktb., Ankara 1944.
- , *Milli Mücadele Hatıraları (Kurtuluş Edebiyatı Tarihi)*, Aydınlık Bas., İnkılap Ktb., İstanbul 1938.
- , *Milli Mücadele'nin İç Alemi*, İstanbul 1967.
- Tanrıöver, Hamdullah Suphi, *Anadolu Milli Mücadelesi*, Gnkur. Bas., Ankara 1946¹⁰⁶.
- , "O'nu Nasıl Baş Seçtik", *DB II/26* (27.4.1956) 3-4, 27.
- Tanyeli, Ahmet Hamdi, Meşhur Bekir Ağa ve Bölüğü, *TH I/2* (Aralık 1950) 90-92; *I/4* (Ocak 1951) 192-195.
- Tarcan, Selim Sırrı, Hatıralarım, Evvel Zaman İçinde, *CT* (1946).
- Tekçe, İsmail Hakkı, Atatürk'ün 1920'den Ölümüne Kadar Yanından Ayırmadığı Özel Muhafızı General İsmail Hakkı Tekçe'nin Anıları, *Günaydın* 10.11.-17.12.1977.
- Tekelioğlu, Sinan, Tito'yu Nasıl Tevkif Ettim? *DB I/19* (9.3.1956) 14-15, 27.
- Tengirşek, Yusuf Kemal, Milli Mücadele'de Ruslarla İlk Temasımız, *YT IV/43* (20.12.1962) 97-100.
- , *Vatan Hizmetinde*, Kültür Bak. Yay., Eroğlu Matb., Ankara 1981¹⁰⁷.
- Tengüz, Nurettin, Amanullah Han'la Beraber, *HTM I/6* (1.7.1970) 75-79.
- Tepedelenlioğlu, Nizamettin Nazif, Cellat İbrahim Çavuş'u Kim Öldürdü? *DB I/21* (23.3.1956) 7-9; *I/22* (30.3.1956) 18-19, 26.
- , Ormanda Bir Gece, *Perşembe* 15 (11.7.1935) 7; 16 (18.7.1935) 8.
- Tevfik Paşa, Venizelos Bizim Casusumuzdu, Benden Para Alıyordu (Son Osmanlı Sadrazamı Tevfik Paşa'nın Hatıraları), *TNS I/1* (24.4.1962) 25-26.

106. Üsküdar Halkevi'nde verilen konferans.

107. Eser daha önce 22.9.-1.10.1968'de N. Hakkı Uluğ tarafından *Cumhuriyet*'te tefrika edilmiştir.

- Çilay, F., Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Sadrazamı Tevfik (Paşa) Bize Hatıralarını Anlatıyor, *Perşembe* 9 (30.5.1935) 6-7; 10 (6.6.1935) 6; 11 (13.6.1935) 6; 12 (20.6.1935) 5; 13 (27.6.1935) 6; 14 (4.7.1935) 5; 15 (11.7.1935) 6; 16 (18.7.1935) 5; 17 (25.7.1935) 5.
- Thompson, Basil, Venizelos'un Yaptıkları, *Cumhuriyet* 19.3.-24.6.1935¹⁰⁸.
- Tokgöz, Ahmet İhsani, *Matbuat Hatıralarım, 1888-1923*, Ahmet İhsan Matb., 1930.
- Toksoy, Ali Enver, *Yiğitler Konuşuyor -Kahramanlık Menkabeleri-*, Berkalp Ktb., Ankara 1944.
- Tomruk, K.E. (R. Sanay), *Türk Casusu İngiliz Kemal İstiklal Harbinde*, Anl. İngiliz Kemal, Nebioğlu Yay., İstanbul 1958.
- , *Türk Casusu İngiliz Kemal Milli Mücadelede*, c. I, Kurulmuş Matb., Kültür Ktb., İstanbul 1966; c. II, İstanbul 1969.
- Topuzlu, Cemil, *İstibdat-Meşrutiyet-Cumhuriyet Devirlerinde 80 Yıllık Hatıralarım*, 2. bsk., Fatih Gençlik Vakfı Matb., İstanbul 1982¹⁰⁹.
- Toros, Taha, Eski Nafia Nazırı Ali Münif Yeğena'nın Hatıraları, İstibdatdan Cumhuriyet'e, *Akşam* 26.10.-21.12.1955.
- Trikopis, Nikoleas, Afyon Muharebesine Dair Yazılan Makelinin tercüme suretidir. *L'Armenie*¹¹⁰.
- , *Harplerimizin Vaka ve Hadiselerine Ait Hatıralar (Mart 1897 Küçük Asya-Ağustos 1922)*, 2 c., Çev. Haralanbos Çiços-Anesti Oralli, Atina 1952¹¹¹.
- , *İstiklal Mücadelemizin Kati Zaferi 26-30 Ağustos 1338 Muharebatına Dair General Trikopis'in Hatıratı*, Matbaa-i Askeriye, İstanbul 1343.
- Tufan, Osman, *Kilikya ve Doğu Bölgesinde Milli Hareketler ve Kozan Sancağı ile Mülhakatının Kurtuluş Hatıraları*, Bahar Matb., 1964.
- Tugay, Emine Fuat, *Three Centuries, Family Chronicles of Turkey and Egypt*, Westport, Greenwood Press, Connecticut 1974.
- Tuğaç, Hüsamettin, *Bir Neslin Dramı*, Çağdaş Yay., Hilal Matb., İstanbul 1975.
- Türkgeldi, Ali Fuat, *Görüp İşittiklerim*, T.T.K. Bas., Ankara 1949.
- Tütenk, Ahmet Akif, *Milli Mücadele'de Denizli*, Ahenk Bas., İzmir 1949.
- Uludoğan, İsmet (Der.), Kahraman Türk Kadınları: Hatice Kurt, *HMGD VI/69* (Kasım 1961) 22-27.
- Uluğ, Naşit, *Hemşehrimiz Atatürk*, Yenilik Bas., İstanbul.
- Ulunay, Cevat, Bu Gözler Neler Gördü, *Tercüman* 5.11.-25.11.1969.

108. Entelligence Service eski başkanıdır. Anılarının 11.6.-24.6.1935 arası, 1917 Haziranından 1920 Ekimine kadarki döneme ilişkindir.

109. 1. bsk., İstanbul 1951. Yazar, eski şehremini, ilk Tıp Fakültesi reisi, Fransa Cerrahi Akademisi üyesidir. Anıları daha çok, idari ve tıbbi yönden olay ve düşüncelerini içerir. Bunun yanı sıra döneminin siyasal olaylarını ve Kurtuluş Savaşı dönemini siyasal açıdan aktarmaya çalışır.

110. Atina. ATASE Ktph. İST. 245.

111. ATASE Ktph. İST. 131.

- Unat, Faik Reşit, Anadolu Hükümeti'nin Temsilcisi Refet Paşa İstanbul'da, *YT* IV/51 (14.2.1963) 377-378.
- Ural, Ayhan, Dedemden Dinlediğim Gaziantep Savaşı'na Ait Hatıralar, *GKD* II/23 (10.9.1959) 19-21.
- Ural, Ömer Asım, Ahmet Ağrıtmış'ın Antep Harbi Hatıraları, *GKD* III/26 (10.2.1960) 15-17.
- Uran, Hilmi, Damat Ferid Paşa'nın Aklına Esince: "Memleket Aydınları Kafile Kafile Yakalanıp, Hapse Tıkmışlardı. Bu Arada Ben de Vardım", *DB* II/34 (29.6.1956) 4-5. -----, *Hatıralarım*, Ankara 1959¹¹².
- Ursavaş, Ali Saib, *Kilikya Faciaları ve Urfa'nın Kurtuluş Mücadeleleri*, Matbaa-ı Ahmet İhsan ve Şürekası, İstanbul 1340.
- Us, Asım, *Gördüklerim, Duyduklarım, Duygularım, Meşrutiyet ve Cumhuriyet Devirlerine Ait Hatıralar ve Tetkikler*, Vakıf Matb., İstanbul 1964.
- Uşaklıgil, Halit Ziya, *Saray ve Ötesi*, İnkılap ve Aka Ktb., Tan Matb., İstanbul 1965.
- Uzel, Sahir, *Gaziantep Savaşı'nın İçyüzü*, Doğu Matb., Ankara 1952¹¹³.
- Uzer, Celaleddin, Anılarım-Seçimler, *Son Havadis* 18.-25.3.1985.
- Ülmen, Cevat, *Kurtuluş Savaşı'nda Karadeniz*, Gnkur.Bşk., IX. Deniz Şb. Yay., Deniz Matb., İstanbul 1943.
- Üner, Tevfik, Gaziantep Savaşı'nda Karayılan ve Kamçısı, *GKD* III/36 (10.12.1960) 5.
- Ünler, Ali Nadi, Gaziantep Savaşı Kahramanlarından: Fedayi Ökkaş, *GKD* III/36 (10.12.1960) 8. -----, Gaziantep Savunması, *GKD* I/1 (10.11.1957) 10-11, 13. -----, *Türk'ün Kurtuluş Savaşı'nda Gaziantep Savunması*, Kardeşler Matb., İstanbul 1969.
- Ünüvar, Safiye, *Saray Hatıralarım*, Çağaloğlu Yay., İstanbul 1964.
- Ünüvar, Veysel, *İstiklal Harbi'nde Bolşeviklerle Sekiz Ay (1920-1921)*, Şirket-i Mürettebiye Bas., İstanbul 1948.
- Üyelerinin Anılarıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Temeli Birinci Büyük Millet Meclisi, *BTTD* VI/31 (Nisan 1970) 6-30¹¹⁴.
- Vandemir, Baki, *İstiklal Harbi'nde Demirci Akıncıları (Gerilla)*, Askeri Matb., İstanbul 1936. -----, *Türk İstiklal Harbi'nde Sakarya'dan Mudanya'ya Kadar*, Askeri Matb., İstanbul 1946¹¹⁵.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, *Bir Lise Öğrencisinin Milli Mücadele Anıları*, Varlık Yay., Dilek Matb., İstanbul 1971. -----, *Milli Mücadele Anılarım*, Hil Yay., Gümüş Bas., İstanbul 1983.
-
112. 109-159. sayfalara arası Ocak 1919'dan 1922'ye kadarki döneme ilişkindir.
113. 1. bsk. Sümer Matb., Kayseri 1946.
114. İsmet İnönü, Celal Bayar, Tevfik Rüştü Aras, Kılıç Ali, Fahrettin Altay ve Refik Koraltan'ın anıları.
115. 140 no.lu *Askeri Mecmua*'nın tarih kısmı.

- Vutieridu¹¹⁶, *Sakarya Ötesi Harekatı, Yunan Ordusunun İlerlemesi, Muharebeleri, Geri Çekilmesi, Türklerin Kuvvetleri ve Tahkimatları*, Çev. Niko Grigoriadis, Atina 1922¹¹⁷.
- Yalçın, Hüseyin Cahit, *Siyasal Anılar*, İş Bank Yay., İstanbul 1976.
- Yalkın, Razi, Milli Mücadelede İzmir, *YS* 1.-30.10.1939.
- , Rahmetli Şeyh Ata, *TH* I/5 (15.1.1951) 217-218.
- , Son Halife Abdülmecid ve Hanedan-ı Al-i Osman İstanbul'dan Nasıl Çıkarıldı? *TD* I/1 (15.4.1950) 22-23, 42; I/2 (1.5.1950) 58-61; I/3 (15.5.1950) 120-122; I/4 (1.6.1950) 165-167; I/5 (15.6.1950) 215-217; I/6 (30.6.1950) 261-262; I/7 (15.7.1950) 305-306; I/8 (1.8.1950) 345-346.
- Yalman, Ahmet Emin, Halide Edip, *DB* I/8 (Aralık 1955) 217-218.
- , Osman Ağa Hazretleri, *DB* I/21 (23.3.1956) 6, 17.
- , 34 Yıl Evvelki İsmet Paşa İle İlk Mülakat, *DB* 1/22 (Nisan 1956) 3, 26-27.
- , *Turkey in My Time*, Norman, University of Oklahoma Press, Oklahoma 1956.
- , *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim*, Yenilik Bas., İstanbul 1970.
- Yazman, Aslan Tufan, *Atatürk'le Beraber. Devrimler, Olaylar, Anılar (1922-1938)*, T. İş Bank. Yay., Yörük Matb., Ankara 1969.
- Yazman, M. Şevki, *Büyük Taarruz Nasıl Oldu?* Akşam Bas., İstanbul 1933.
- , *İstiklal Savaşı Nasıl Oldu?*, Kenan Bas., İstanbul 1938¹¹⁸.
- , İstiklal Savaşı'nda Mehmetçik, *YT* III/36 (1.11.1962) 297-298; III/37 (8.11.1962) 342-343; III/38 (15.11.1962) 366-367; III/39 (22.11.1962) 396-398; IV/40 (29.11.1962) 25-26; IV/46 (10.1.1963) 212-214; IV/50 (7.2.1963) 346-348; IV/51 (14.2.1963) 365-367.
- Yener, Şakir Sabri, Antep Fransız Harbi Hatıralarından: Vatan Bizi Dellal Etti Hocam!, *GKD* IV/38 (10.2.1961) 9-10, 15.
- , Bizim Sığınak, *GKD* II/14 (10.12.1958) 3, 22.
- , Gaziantep Savunmasında: Tahir Çavuş'un (Tahir Kaleli) Anıları, *GKD* IX/102 (10.6.1966) 21-22.
- Yenisey, İsmet, Milli Hükümetin Temeli Nasıl Atılmıştı? Anl. Operatör Emin Erkul, *DB* I/4 (25.11.1955) 10-11, 33.
- Yetkin, Hulusi, Çınarlı Cephesinde Bir Gün, *GKD* I/5 (10.3.1958) 16¹¹⁹.
- , Gaziantep Kahramanları İle Başbaşa, Ahmet Apaydın, *GKD* II/16 (10.2.1959) 12-16.
- , (Der.), *Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler*, Işık Matb., Gaziantep 1962¹²⁰.

116. Yazar, Embros Gazetesi savaş muhabiri olarak 1921 yılında Anadolu'da bulunmuştur.

117. Çeviri nüsha ATASE Ktph. İST. 127'dedir.

118. 1. bsk., Akşam Matb., İstanbul 1934.

119. Muhittin Erkol'un Anıları.

120. Ahmet Apaydın, 17-26; Şakir Sabri Yener 27-32; Nakıp Ali 32-34; Behzat Mahoğlu, 35-38; Ali Nadi Ünler, 43; Mustafa Güzelhan, 101-135.

- Yetkin, Kamil, Ocak Sönmesin, *GKD* I/4 (10.2.1958) 6.
- , Gaziantep Harbini İdare Eden Teşkilatımız, *GKD* I/3 (10.1.1958) 4-5.
- Yıldıztepe, Adem, Mücahitlerin Zafer Destanları, Bandırma'da Kuvayi Milliye, Röp. Nesimi Çavaş, *KMR* -Bandırma- 1.4.1968-1.10.1968.
- Yıldönümünde Mustafa Kemal'in Ağzından 23 Nisan, *YŞT* I/9 (26.4.1962) 257-258¹²¹.
- Yiğit, Süreyya, Atatürk Otuzbeş Senelik Arkadaşımdı, *Yakınlarından Hatıralar* (1955) 53-57.
- Yöntem, Ali Canip, Devirlerden Hatıralar, *YT* I/1 (1.3.1962) 3-5¹²².
- Yularkıran, Cevdet R., *Reşit Paşa'nın Hatıraları (Sivas'ta Harekat-ı Milliye Başlangıcından Sivas Kongresi ve Birinci Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar)*, Tan Matb., İstanbul 1939.
- Yusuf, Ayhan, *Mustafa Kemal'in Pozantı Kongresi ve Adana'nın Kurtuluşu*, Adana 1963¹²³.
- Yümni (Kaymakam), Türk İstiklal Harbi'nde Bazı Akın ve Baskın Hareketleri, *Askeri Mecmua* 81 (Temmuz 1931) 372-382.
- , Türk İstiklal Harbi'nde Çelik, Fettahoğlu Sivrihisar Baskınları, *Askeri Mecmua* 85 (Haziran 1932) 61-81.
- Zorlutuna, Halide Nusret, *Bir Devrin Romanı*, Kültür Bak. Yay., Ankara 1977.

121. T.B.M.M.'nin açılışının ilk yıldönümünde Hakimiyet-i Milliye yazarına anlatılan anılar.

122. Abdülhamit döneminden başlayan anılarının son bölümünde kısaca Mütareke sonrası İstanbul'u anlatılmaktadır.

123. Yazar Kongreye katılanlardandır. Eserde belge ve fotoğraflar da yer almaktadır.